

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

Faculteit der Juridische Wetenschappen

RECHTSBESCHERMING DRAAGMOEDERSCHAP

Thesis ter verkrijging van de graad van bachelor in law (L.L.B)

Bachelor opleiding Rechten

Finisie Christel

Begeleider: Mr. S. Van Lobbrecht

Paramaribo, augustus 2019

Voorwoord

Deze thesis is geschreven ter afronding van mijn studie als bachelor- student van de Juridische faculteit aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Het onderwerp waarvoor ik gekozen heb is **Rechtsbescherming draagmoederschap** met als probleemstelling **“In hoeverre is er een specifieke wetgeving vereist voor de bescherming van de rechtspositie van de draagmoeder en de wensouders?”** Draagmoederschap is een actueel onderwerp, dat vele vragen met zich meebrengt. Er is op dit vraagstuk geen specifieke wettelijke-regeling, waardoor het niet zeker is hoe de rechter zal oordelen in een bepaald geval. Dit vraagstuk behoeft veel aandacht, omdat het een internationale kwestie is. Dit onderzoek is erop gericht om de aandacht te trekken en informatie te verstrekken aan de overheid, rechtsgeleerden en artsen.

Ik spreek mijn dank uit naar mijn begeleider Mr.S.van Lobbrecht en mede-beoordelaar Mr.S. Geerlings-Headley voor hun volle ondersteuning aan mijn thesis. Ook dank ik Mr. C.Wallerlei voor zijn medewerking aan mijn onderzoek en alle andere die een positieve bijdrage hebben geleverd aan mijn thesis.

Finisie Christel

Paramaribo, augustus 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord

Inleiding	5
1 Voortplantingsmethoden doormiddel van kunstmatige inseminatie	9
1.1 Inleiding	9
1.2 Kunstmatige inseminatie	9
1.2.1 Kunstmatige inseminatie met semen van de echtgenoot	10
1.2.2 Kunstmatige inseminatie met semen van de levenspartner	10
1.2.3 Kunstmatige inseminatie met semen van de donor.....	12
1.3 In vitro Fertilisatie.....	16
2 Draagmoederschap in het algemeen	18
2.1 Inleiding	18
2.2 Genetische verwantschap	18
2.3 Het draagmoederschapscontract.....	19
2.4 Spanningsveld tussen de wensouders en de draagmoeder bij het niet-nakoming van het contract.....	21
2.5 Het belang van het kind, de draagmoeder en de wensouders bij conflict	24
2.5.1 Het belang van het kind	24
2.5.2 Het belang van de draagmoeder	25
2.5.3 Het belang van de wensouders	25
2.6 Knelpunten bij draagmoederschap.....	26
3 Specifieke wetgeving voor de bescherming van de rechtspositie van de draagmoeder en de wensouders.....	27
3.1 Inleiding	27
3.2 De noodzaak voor het hebben van specifieke wetgeving voor de bescherming van de rechtspositie van de draagmoeder en de wensouders.....	27
3.3 De invloed van de Mater Semper Certa-est beginsel op draagmoederschap	29
3.4 De aanpak van draagmoederschap in Suriname.....	31

Conclusies

Aanbevelingen

Lijst van geraadpleegde bronnen

Bijlagen

Bijlage 1: Ktr.04 maart 2003, AR no.030754, (Lobrecht, August A.)

Bijlage 2: RB. 's-Gravenhage 14 september 2009, LNBK1197

Bijlage 3: Rb. 's-Gravenhage 21 juni 2010, LJNBN1309

Bijlage 4: Wet van 25 april 2002, houdende regels voor bewaring, het beheer en verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting (Wet Donorgegevens kunstmatige bevruchting)

Inleiding

Draagmoederschap is niet iets van nu. Het kwam in de bijbelse tijd al voor bij Sarai. Zij kon geen kinderen krijgen en zei tot haar man Abraham om bij haar slavin Hagar kinderen te verwekken. Als Hagar dan een kind kreeg, zou dat kind haar (Sarai's) kind zijn. Dit is beschreven in Genesis 16:2. Dit zien wij ook terug bij Rachel en haar man Jakob.¹ Het is niet altijd mogelijk om zelf een genetisch eigen kind ter wereld te brengen. Dit vanwege vruchtbaarheidsproblemen of consequenties voor het eigen leven. Adoptie lijkt niet altijd tot een bevredigende oplossing, omdat de wachttijden soms heel lang kunnen duren en er een tekort is aan kinderen die geadopteerd kunnen worden. Er zijn echtparen die graag een eigen kind willen en dus andere wegen bewandelen; Een van die wegen leidt meestal naar draagmoederschap.² Dit kan zich in verschillende situaties voordoen, welke te onderscheiden zijn in: - laagtechnologisch draagmoederschap; waarbij de draagmoeder meestal kunstmatig wordt geïnsemineerd; – hoogtechnologisch draagmoederschap; hier wordt er gebruikt gemaakt van In-Vitro-fertilisatie oftewel reageerbuisbevruchting. Er worden dan afspraken gemaakt met de draagmoeder. Die afspraken worden dan meestal in een contract / overeenkomst vastgelegd.³

MediLab biedt sinds 2008 aan paren die niet via de natuurlijke weg een kind kunnen verwekken de dienst van kunstmatige inseminatie aan. Zaad- en eicellen worden buiten de baarmoeder behandeld totdat er bevruchting plaatsvindt. Na de behandeling wordt de bevruchte eicel terug in de baarmoeder geplaatst. Satish Mohan is hier de behandelende arts. Microbioloog Kwak Choi is de directeur van MediLab. MediLab past deze techniek toe bij koppels bij wie de bevruchting niet natuurlijk kan plaatsvinden. In Vitro fertilisatie wordt toegepast bij kinderloosheid: als de eileider is afgesloten of als eicellen en zaadcellen niet bij elkaar kunnen komen. In Suriname kunnen velen, vanwege de hoge kosten, een dergelijke behandeling niet ondergaan. In Suriname heerst er een taboe rond deze bevruchtingstechniek, verteld Kwak Choi aan de Ware Tijd, Suriname. Het bedrijf is op dit moment het enige laboratorium in het land waar deze techniek wordt toegepast. Volgens Choi maken er jaarlijks een aantal koppels gebruik van deze techniek. Zo een twintig tot dertig procent van de zwangerschappen eindigen succesvol. Wij doen het niet slechter dan het buitenland

¹ Broekhuijsen-Molenaar 91, P.151.

² Broekhuijsen-Molenaar 1991, P.179.

³ Broekhuijsen-Molenaar 1991, P.152-153.

stelt Choi. Hij verwacht dat met dit aantal, na een periode kunstmatige bevruchting kan stijgen door middel van promotie campagnes. Voordat de inplanting plaatsvindt, moet het koppel drie weken lang medicijnen innemen. Het is nodig om de hormonen te stimuleren, waardoor meer eicellen geproduceerd worden. Als een redelijke aantal eicellen volgroeid zijn, worden deze bevrucht met zaadcellen die, na onderzoek goed zijn bevonden. De zaadcellen worden dan samengevoegd met de eicellen. Dhr. Choi is tevreden met het resultaat en stelt dat het nu tijd is om naar buiten toe te treden.⁴De eerste ‘reageerbuis’ tweeling in Suriname zijn Jason en Angela; zij zijn op 16 oktober 2015 geboren in het ‘sLands Hospitaal.’⁵

Deze thesis gaat over de Rechtbescherming van draagmoederschap . Er is een film genaamd : ‘when the bough breaks.’ Het gaat over een jong echtpaar dat wanhopig een baby wilde, maar vanwege vruchtbaarheidsproblemen bij de vrouw konden zij geen kinderen verwekken, waardoor zij uiteindelijk besloten om een draagmoeder in te huren. Nadat de draagmoeder een paar maanden zwanger was van het kindje, begon het mis te lopen. Toen rees de vraag bij mij ‘wie wordt in zo een situatie aangemerkt als de juridische moeder van de baby en wie heeft recht op de baby ? Als feitelijk vaststaat dat er gebruikt is gemaakt van de gameten van de wensouders zou het kind dan niet een kind van wensouders moeten zijn ? Op grond van het beginsel Mater Semper certa- est in het afstammingsrecht, is de vrouw uit wie het kind geboren wordt de juridische moeder van het kind. Dit is voor mij de aanleiding geweest om over dit onderwerp te schrijven.

De onderzoeksvraag / probleemstelling die geformuleerd is : **In hoeverre is specifieke wetgeving vereist voor de bescherming van de rechtpositie van de draagmoeder en de wensouders?**

Om concreet antwoord te kunnen geven op de centrale vraag, zijn de navolgende subvragen geformuleerd:

- Wat houdt kunstmatige inseminatie in ?
- Wat houdt draagmoederschap in ?
- Wat zijn de gevolgen bij het gebruikmaken van draagmoederschap ?
- Wat is de functie van een draagmoederscontract ?
- Wat is de rechtpositie van de draagmoeder en de wensouders ten aanzien van het kind ?

⁴ <https://www.bearingpointcaribbean.com/en/government-news/reageerbuis-baby-geboren-in-suriname/>, d.d.28 april 2019.

⁵ <https://www.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/31869,d.d.27> april 2019.

Doelstelling en juridische relevantie

Door de jaren heen is het mogelijk gemaakt, om een kind te dragen voor een andere vrouw middels draagmoederschap. Op dit gebied is er nog geen specifieke wetgeving gemaakt. De regelingen van het personen- en familierecht en het verbintenissenrecht zijn van toepassing op het draagmoederschap. Meestal worden er afspraken gemaakt die vastgelegd worden in een draagmoederschapscontract, waarin zowel de rechten als de plichten van de draagmoeder en de wensouders opgenomen worden. Er is een onderzoek gedaan naar de rechtsbescherming van draagmoederschap. Voorts is er onderzocht of er aparte wetgeving nodig is voor de bescherming van de rechtpositie van de draagmoeder en de wensouders. Dit is nodig voor de rechtszekerheid, zodat degene die gebruik wenst te maken van een draagmoeder, weet waar ze aan toe is en niet voor verassingen hoeft te komen te staan. Met deze thesis kan er een bijdrage geleverd worden aan de juridische wetenschapsbeoefening.

Deze thesis is bedoeld voor:

- Rechtsgeleerden; zij kunnen deze thesis als een handleiding (informatiebron) gebruiken, wanneer er zich een geschil voordoet tussen de draagmoeder en het echtpaar.
- Artsen; zij kunnen het als een richtlijn gebruiken bij het uitvoeren van een behandeling en wat zo een arts te wachten staat als de behandeling ongeoorloofd is of in strijd is met de wet, goede zeden of openbare orde.
- Studenten van de Faculteit der Juridische wetenschap; deze groep van studenten kunnen hun kennis op dit gebied vergroten, door de informatie die hierin verwerkt is.
- de overheid en belanghebbenden; deze thesis dient als een stimulans om de overheid ertoe te bewegen tot het maken van wetgeving op dit vraagstuk. De overheid zou bij het maken van wetgeving deze thesis als een hulpmiddel/ richtlijn kunnen gebruiken. Belanghebbenden kunnen ook informatie hieruit halen en die toepassen in hetgeen zij hiermee beogen.

Methodologie

Om concreet antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag van deze thesis is het zeer belangrijk om eerst op onderzoek uit te gaan. Het onderzoek bestaat voor een deel uit theoretisch/ literatuur onderzoek en een ander deel uit empirisch onderzoek. Er zullen interviews en vraaggesprekken worden afgenomen van enkele deskundigen op dit gebied .

Opbouw thesis

In hoofdstuk1 worden de voortplantingsmethoden door middel van kunstmatige inseminatie besproken. De juridische meerwaarde van dit hoofdstuk is dat er bij draagmoederschap gebruik wordt gemaakt van kunstmatige inseminatie of In Vitro fertilisatie waardoor het nodig is om te weten van welke vorm van kunstmatige inseminatie er gebruikt is gemaakt om de afstamming van het kind te bepalen en wie de genetische ouder(s) van het kind is/zijn. Vervolgens komt in hoofdstuk 2 aan de orde een beschrijving van het draagmoederschap in het algemeen, het draagmoederschapscontract, wat er gebeurt wanneer er een spanningsveld tussen de wensouders en de draagmoeder bij het niet-nakoming van het contract zich voordoet, het belang van het kind, de draagmoeder en de wensouders bij conflict en de knelpunten bij draagmoederschap. In hoofdstuk 3 wordt de noodzaak voor het hebben van specifieke wetgeving ter bescherming van de rechtpositie van de draagmoeder en de wensouders en de invloed van het mater semper certa est-beginsel op draagmoederschap behandeld. De conclusies en aanbevelingen worden aan het eind beschreven.

1 Voortplantingsmethoden doormiddel van kunstmatige inseminatie

1.1 Inleiding

Wij leven in een tijdperk, waarbij de technologie aanzienlijk is verbeterd. Dit zien wij ook op medische gebied. De technologie is niet stil blijven staan, de ontwikkeling van de technologie gaat gepaard met de veranderingen in de wereld en de eisen die daarbij worden gesteld. Er komen nieuwe ontwikkelingen bijkijken.⁶ Dit zien we terug bij echtparen die onvrijwillig kinderloos zijn en die bewust ervoor kiezen om een kind te verwekken middels draagmoederschap. Zo een zwangerschap komt meestal door middel van kunstmatige inseminatie of In Vitro fertilisatie tot stand.⁷ Het verschil tussen kunstmatige inseminatie en In Vitro fertilisatie wordt besproken in paragraaf 1.2 en 1.3. Kunstmatige inseminatie kan geschieden met gameten van het echtpaar of partner van de vrouw of een donor.⁸

1.2 Kunstmatige inseminatie

De medische wetenschap biedt andere mogelijkheden wanneer de zwangerschap niet via de natuurlijke weg kan ontstaan. Eén van deze mogelijkheden is kunstmatige inseminatie. Deze methode houdt in, dat er met behulp van een spuitje, het sperma in geslachtsorgaan van de vrouw wordt gebracht m.n de baarmoedermond. Wel geschiedt de eigenlijke bevruchting (samensmelting van de eicel met de zaadcel) op natuurlijke wijze. Slechts het brengen van de zaadcel in de omgeving van de eicel geschiedt kunstmatig.⁹

Enkele redenen waarom men voor kunstmatige inseminatie kiest zijn:¹⁰

- er is sprake van verminderde zaadkwaliteit bij de man;
- er zijn antistoffen tegen sperma in het baarmoeder- halsslijm aanwezig;
- het zaad is ingevroren omdat de man bestraald moest worden;
- ovulatie problemen etc.

Kunstmatige inseminatie hoeft niet altijd op grond van een medische indicatie te geschieden; het kan ook bij een vrouw die geen mannelijke partner heeft. Kunstmatige inseminatie is te onderscheiden in:

- kunstmatige inseminatie met semen van de echtgenoot oftewel homologe inseminatie

⁶ De Ruiter & Sutorius 1993, P.7.

⁷ Reinders e.a 1989,p.23.

⁸ Broekhuijsen-Molenaar 1991,p.7.

⁹ Broekhuijsen – Molenaar 1991, P.7.

¹⁰ Broekhuijsen-Molenaar 1991,p.8-9.

- kunstmatige inseminatie met semen van de levensgezel / partner
- kunstmatige inseminatie met semen van de donor oftewel heterologe inseminatie

Mocht het zo zijn dat kunstmatige bevruchting alleen toepasbaar is op de vrouw / man die te kampen heeft met vruchtbaarheidsproblemen bij het verwekken van een kind, dan zou elke vrouw / man die te kampen heeft met vruchtbaarheidsproblemen voor die behandeling in aanmerking komen . Dit kan wat ontevredenheid met zich meebrengen; want dan zou bijvoorbeeld de alleenstaande vrouw / lesbische vrouw die vruchtbaar is, voor die behandeling niet in aanmerking komen. Kunstmatige bevruchting zou dan beschouwd worden als een medische behandeling, die beperkt zou worden tot uitsluitend onvruchtbaarheid.¹¹

1.2.1 Kunstmatige inseminatie met semen van de echtgenoot

Dit levert weinig problemen op ten opzichte van de levenspartner of donor . Bij deze vorm van inseminatie wordt er gebruik gemaakt van de semen van de echtgenoot zelf. De man stelt zijn zaad (sperma) ter beschikking aan de arts om zodoende de vrouw via medische ingreep zwanger te laten worden.

Wat als de man ten tijde van de behandeling van mening verandert- ? Mag de arts na zo een meningsverandering doorgaan met de behandeling? en als het toch geschiedt; kan de man zijn vaderschap ontkennen? Wanneer de echtgenoot van mening verandert tijdens de behandeling mag de behandelende arts de vrouw niet verder behandelen volgens J.de Ruiter . Doet hij dit toch , dan kan de echtgenoot de arts tuchtrechtelijk aanklagen of schadevergoeding vorderen. Dit wil nog niet zeggen dat de echtgenoot daardoor aan zijn vaderschap kan ontkomen, omdat op grond van artikel 197 Boek 1 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek de man de vader is van het kind, welk staande het huwelijk is geboren of verwekt.¹² In Suriname is dit in artikel 303 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek neergelegd.

1.2.2 Kunstmatige inseminatie met semen van de levenspartner

Ongewenste kinderloosheid kan zich ook voordoen bij een man en een vrouw die zonder gehuwd te zijn samenleven. Ook hier is de situatie op dezelfde wijze als bij kunstmatige inseminatie met semen van de echtgenoot. Wanneer zo een kind geboren wordt uit kunstmatige inseminatie, staat hij volgens het geldende afstammingsrecht gelijk met ieder natuurlijk kind. Het natuurlijk kind en zijn afstammelingen staan van rechtswege in familierechtelijke betrekkingen tot de moeder en haar bloedverwanten. Voor het vestigen van familierechtelijke betrekkingen met de man, zal de man of wensvader het kind dan moeten erkennen.¹³ De man of levenspartner is niet verplicht tot erkenning van het kind en er is geen wettelijke grondslag voor het doen vaststellen van het vaderschap in ons huidige Burgerlijk Wetboek.

¹¹ Reinders e.a 1989, P.55-56.

¹² De Ruiter & Sutorius 1993,p.32-33.

¹³ Artikel 334 Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B.1860 no. 4,zoals laatselijk gewijzigd bij S.B.2004 no. 25.

In het concept BW is dit wel mogelijk op grond van de artikelen 206, 207 en 208. Deze artikelen geven aan een vaderloos kind, wiens verwekker niet tot de erkenning wenst over te gaan de mogelijkheid om via de rechter het vaderschap gerechtelijk te doen vaststellen, met in beginsel alle juridische gevolgen van dien. De verwekker draagt immers verantwoordelijkheid voor het bestaan van het kind; en het kind zelf heeft geen schuld aan zijn vaderloze juridische staat. In het VN-Verdrag voor de rechten van het kind is in artikel 7 opgenomen dat het kind, voorzover mogelijk het recht heeft zijn of haar ouders te kennen en door hen verzorgd te worden. Ook na overlijden van de man kan het kind het vaderschap gerechtelijk doen vaststellen. De levensgezel van de vrouw, die heeft ingestemd met een daad die de verwekking tot gevolg kan hebben gehad, ingevolge artikel 207 lid 1 sub 2 concept BW het vaderschap gerechtelijk worden vastgesteld. Heeft bijvoorbeeld deze levensgezel van de moeder, samen met haar, besloten tot kunstmatige inseminatie met het zaad van een donor, dan zal in het algemeen wel op goede gronden vertrouwd mogen worden dat hij het kind zal erkennen. Gaat hij daartoe niet over, dan is gerechtelijk vaststelling van het vaderschap mogelijk door de moeder, het kind en het bureau voor Familierechtelijke zaken. Dit ingevolge artikel 207 lid 1 sub 1 en sub 5 van het concept BW. Slechts bij de donor kan het vaderschap niet gerechtelijk worden vastgesteld; hij is geen verwekker in de zin van de wet, artikel 207 lid 1 sub 3 concept BW. De man behoeft in beginsel toestemming van de moeder voor de erkenning van het kind, anders is de erkenning nietig.¹⁴

Op grond van artikel 335 BW kan erkenning geschieden :

- a. Bij akten van geboorte en huwelijk;
- b. Door akte van erkenning;
- c. Door alle andere authentieke akten.

De man of levenspartner behoeft toestemming van de moeder, maar dit kan onder omstandigheden, met name als er sprake is van 'family life' tussen de man en zijn kind kan worden vastgesteld dat de moeder misbruik maakt van haar weigeringsrecht. Aangezien de bevruchting middels kunstmatige inseminatie moeilijk anders dan na intensief overleg van de partners kan hebben plaatsgevonden, ligt erkenning door de man in de lijn der verwachtingen. Indien de vrouw haar toestemming tot de erkenning zou weigeren kan betrekkelijk gemakkelijk tot misbruik van haar bevoegdheden worden besloten.¹⁵ Voor de ontvankelijkheid van het verzoek is er een nauwe persoonlijke betrekking tussen de man en kind vereist. Is de relatie tussen de man en de vrouw voor of kort na de geboorte geëindigd dan bestaat de kans dat het door kunstmatige inseminatie met zaad van de man verwekte kind, ondanks de instemming van de vrouw zonder vader blijft.¹⁶

In het Surinaamse recht geldt een eigen regeling. Indien de moeder haar toestemming tot erkenning onthoudt op kennelijk onredelijke gronden of haar wil niet kan verklaren, kan de man in zo een

¹⁴ Artikel 336 lid 1d Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B.no. 4, zoals laatselijk gewijzigd bij S.B.2004 no.25

¹⁵ De Ruiter & Sutorius 1993, p.34.

¹⁶ De Ruiter & Sutorius 1993, p.36.

geval aan de rechter vervangende toestemming vragen voor de erkenning van het kind.¹⁷ Als de levenspartner het kind niet wil erkennen bestaat de kans dat het kind juridisch geen vader heeft.

1.2.3 Kunstmatige inseminatie met semen van de donor

Door gebruik te maken van kunstmatige inseminatie met donorsperma, kan de kinderwens soms nog vervuld worden. Bij donorinseminatie wordt gebruik gemaakt van het zaad van een spermadonor. Dit kan een algemene (onbekende) donor van een donorbank zijn, die geen enkele relatie of bekendheid heeft met de vrouw, die met zijn zaad zal worden geïnsemineerd, of een door de vrouw zelfgekozen (bekende) donor. De algemene donor heeft slechts een relatie met de zaadbank, aan welke instelling hij zijn sperma levert. Hij is anoniem ten opzichte van de vrouw en haar echtgenoot of levenspartner. Er is dan een bemiddelaar, namelijk de arts onder wiens verantwoordelijkheid de inseminatie plaatsvindt. De arts is degene die tussen de te insemineren vrouw en de donor staat.¹⁸ Er ontstaan bij wettige-en natuurlijk niet erkende kinderen geen enkele rechtsbetrekkingen met de donor, tenzij de donor de erkenner wordt; Dit zien wij terug in artikel 207lid1 sub 3 van het concept SBW, terwijl ons huidige Burgerlijk Wetboek hierop geen antwoord heeft. Hij wordt in de zin van artikel 207lid 1 sub 3 concept BW niet aangemerkt als verwekker.

De vrouw wordt bij het insemineren, doormiddel van een spuitje geïnsemineerd. De kans op een zwangerschap is het grootst, als de inseminatie vlak voor de eisprong plaats vindt. Het is daarom verstandig om de cyclus van de vrouw goed in de gaten te houden. Insemineren geschiedt meestal pijnloos. Het inbrengen van sperma kan voor de baarmoedermond, dit is te vergelijken met de manier waarop het sperma na geslachtsgemeenschap de baarmoeder inzwemt. Men kan deze methode zelf uitvoeren. Dit heet zelfinseminatie. Het inbrengen van sperma kan ook in de baarmoeder plaatsvinden, dit geschiedt wanneer het slijm van de baarmoeder te taai of te zuur is; of als er antistoffen tegen zaadcellen aanwezig zijn. Dit heet intra-uteriene inseminatie. Om de filterende eigenschap van de baarmoederhals na te bootsen is het noodzakelijk dat het sperma in het laboratorium wordt bewerkt. Zowel bij kunstmatige inseminatie als bij Intra-uteriene inseminatie gebeurt de bevruchting van de eicel en innesteling van een embryo op een natuurlijke wijze.¹⁹

1.2.3.1 Stichting Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting

In Nederland is kunstmatige inseminatie met zaad van een donor wettelijk geregeld in de Wet Donorgegevens Kunstmatige bevruchting. Om invulling te kunnen geven aan deze wetgeving, is er een stichting Donorgegevens Kunstmatige bevruchting in het leven geroepen om als oplossing te dienen bij het helpen verzamelen van donor gegevens.²⁰

¹⁷ Artikel 336 lid 2 Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B.1860 no. 4, zoals laatselijk gewijzigd bij S.B.2004 no.25.

¹⁸ de Ruiter & Sutorius 1993, p.36.

¹⁹ Levi 1966, p.57.

²⁰ Wolfsen 2016,p.107.

In Nederland is sinds 2004, de stichting Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting in het leven geroepen om donorgegevens te bewaren, te beheren en te verstrekken. De stichting is opgericht toen de wet Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting in werking trad op 1 januari 2004 en zorgt voor de uitvoering van de wet.²¹ De instellingen (de natuurlijke persoon of rechtspersoon die kunstmatige donorbevruchting verricht of doet verrichten) zijn dan verplicht om donorgegevens over te dragen aan de stichting op basis van deze wet. Voor 2004 moest de stichting bij de klinieken navragen of er gegevens zijn. De instellingen konden in de meeste gevallen weinig of geen informatie verschaffen van de donor, omdat voor juni 2004 een donorkind mogelijk verwekt is met behulp van een anonieme donor. Als de ouders gekozen hebben voor een bekende donor, dan kan het zijn dat zij of de kliniek misschien nog wel gegevens hebben van de donor. Soms zijn de gegevens niet compleet / onjuist of is de bekende donor moeilijk te vinden. Het donorkind, de ouder of huisarts kan bepaalde gegevens aanvragen. Ook donorkinderen, geboren en verwekt tussen 1990 en 2004, kunnen de gegevens van de donor opvragen bij de stichting. De stichting zorgt verder voor begeleiding, ondersteuning en voorlichting bij de verstrekking van gegevens aan donorkinderen , ouders en donoren.²²

1.2.3.2 Gegevensoverdracht

In Nederland hebben kinderen ouder dan 16 jaar, die verwekt zijn doormiddel van kunstmatige inseminatie het recht de identiteit van de donor te leren kennen. Zij kunnen terecht bij de stichting om hun gegevens te achterhalen. De stichting verstrekt deze gegevens onder bepaalde voorwaarden aan de donorkinderen, de ouders en huisartsen.²³ Is er een kind geboren, dan heeft de semenbank (de semen bank is een kliniek waar sperma gedoneerd wordt) 60 weken na de inseminatie de tijd om aan het centraal register (is een register waar de gegevens van de donor worden geregistreerd; dit wordt bijgehouden in het kantoor van de stichting kunstmatige bevruchting) de gegevens te verstrekken.²⁴

De donorgegevens die worden verstrekt zijn:²⁵

- a. de datum van de inseminatie;
- b. de persoonsidentificerende gegevens en donorcode van de donor wiens semen werd gebruikt b.v voor-en achternaam, geboorte datum, geboorteplaats, adres en woonplaats;
- c. fysieke en sociale gegevens van de donor plus een zelfbeschrijving van de donor ('donorpaspoort') b.v lichaamslengte, gewicht, kleur ogen, haarstijl, burgerlijke staat, opleiding, aantal kinderen, beroep enz.
- d. potentieel relevante medische gegevens van de donor b.v erfelijke gegevens, bloedgroep enz.

²¹ Wolfsen 2016, P.180.

²² <https://www.fiom.nl/kenniscollectie/kid-dna/wet-en-regelgeving>, d.d. 26 april 2019.

²³ Doek & Vlaardingerbroek 2009, p.82

²⁴ <https://www.ntvg.nl/artikelen/wet-donorgegevens-kunstmatige-bevruchting-inhoud-en-gevolgen/volledig>, d.d. 26 april 2019.

²⁵ Wolfsen 2016, p.107

Het kind kan vanaf de leeftijd van twaalf jaar fysieke kenmerken en sociale gegevens van de donor opvragen ingevolge artikel 3, eerste lid, onder b Wet Donorgegevens Kunstmatige bevruchting. Ouders van donorkinderen die de leeftijd van twaalf jaren nog niet heeft bereikt, kunnen deze gegevens ook opvragen ingevolge artikel 3, eerste lid, onder c Wet Donorgegevens Kunstmatige bevruchting. Wanneer het kind de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, kunnen zij de persoonsgegevens opvragen op grond van artikel 3 lid 2 Wet Donorgegevens Kunstmatige bevruchting. De huisarts kan altijd medische gegevens opvragen ingevolge artikel 3, eerste lid, onder a Wet Donorgegevens Kunstmatige bevruchting. Aan het kind dat de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, kan er geen informatie worden verstrekt met betrekking tot de identiteit van de donor bij de stichting. Het kind kan slechts een beschrijving krijgen met betrekking tot beroep, ziektes enzovoorts (dus slechts de persoonsidentificerende gegevens). Als het kind de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, dan kan deze de identiteit wel opvragen. De stichting neemt dan contact op met de donor om te vragen of de donor zijn gegevens vrij wil geven. Een donor moet zwaarwegende redenen hebben om dit te weigeren. Een donor is ook niet verplicht om contact aan te gaan. Is de donor de mening toegedaan zijn anonimiteit te behouden, dan zal er een belangenafweging plaatsvinden. Het belang van het kind zal in principe dan prevaleren. Is er sprake van zwaarwegende belangen van de donor, dan kan besloten worden de identiteitsgegevens niet vrij te geven , bijvoorbeeld de donor heeft zijn eigen gezin. Als de donor overleden of onvindbaar is en het kind inzage wenst in de donorgegevens, dan bepaalt artikel 3 lid 3 WDKB dat aan de naaste verwanten van de donor instemming kan worden gevraagd met het verstrekken van die gegevens. Wordt de instemming geweigerd, dan volgt een belangenafweging door de stichting.²⁶

De duidelijkheid en rechtszekerheid zijn voordelen verbonden aan de formalisering. Dat er een duidelijke scheiding komt tussen een verwekker en een donor, is een goed ding voor de vrouw . De donor kan zich niet zomaar voordoen als een potentiële vader. De positie welke de donor en de vrouw wensen in te nemen wordt duidelijker, wanneer beiden een verklaring ondertekenen waarin de volgende elementen worden opgenomen:²⁷

- ‘De vrouw verklaart dat zij kunstmatig geïnsemineerd wenst te worden met zaad van de man ; dat zij hem niet wenst te beschouwen als verwekker van het kind dat door de inseminatie zal worden verwekt en hem in geen enkel opzicht voor enig rechtsgevolg ter zake zal aanspreken;’
- ‘De man verklaart dat hij toestemming geeft tot het insemineren van de vrouw met gebruikmaking van zijn zaad; dat hij inziet dat hij niet als verwekker wordt aangemerkt en dat hij geen enkele aanspraak jegens de vrouw of het te verwekken kind zal doen gelden.’

Bij kunstmatige inseminatie met zaad van een donor , kan er een onderscheid worden gemaakt tussen :

- a. Kunstmatige inseminatie met zaad van een donor binnen het huwelijk;

²⁶ Boele-Woelki e.a, p.40-41.

²⁷ De Ruiter & Sutorius 1993, p.43

b. Kunstmatige inseminatie met zaad van een donor buiten het huwelijk.

Ad. a. Kunstmatige inseminatie met zaad van de donor binnen het huwelijk

Bij kunstmatige inseminatie met zaad van een donor binnen het huwelijk is de man of echtgenoot krachtens het rechtsvermoeden van artikel 197 Boek 1 van het Nederlands BW²⁸ de vader van het kind. In Suriname is dit rechtsvermoeden neergelegd in artikel 303 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek. Indien hij niet de biologische vader (verwekker) is van het kind, kan hij zijn vaderschap ontkennen. In Nederland geldt als uitzondering hierop: bij het geval dat hij toestemming heeft gegeven tot de daad die de verwekking van het kind tot gevolg kan hebben gehad. In Suriname is dit niet in onze huidige BW geregeld, maar wel in het concept BW, namelijk in artikel 207lid 1 sub 2. Hij kan zijn toestemming tot geslachtsgemeenschap met een andere man geven en ook die tot donor-in-seminatie. 'Het is een regeling die verwant is aan andere regelingen betreffende het juridische vaderschap, dat een man willens en wetens trouwt met een vrouw die zwanger is van een andere man en voor zover de erkenning als rechtshandeling kan plaatsvinden door een man die niet de verwekker is van het kind.' Door het te weten en toch te huwen met de vrouw of toestemming te geven voor het kunstmatig insemineren, wordt het vaderschap aanvaard. Het kind is dan wettig kind van beide echtgenoten.²⁹

Ad.b. Kunstmatige inseminatie met zaad van een donor buiten het huwelijk

Het kind dat kunstmatig buiten het huwelijk is verwekt met donorzaad is een natuurlijk kind van de moeder en staat in familierechtelijke betrekkingen tot de moeder en haar bloedverwanten en, na erkenning, ook tot de vader en diens bloedverwanten.³⁰ Het kind kan onder voorwaarden erkend worden die in artikel 335BW zijn opgenomen met name:

- Bij akte van geboorte en huwelijk;
- Door akte van erkenning;
- Door alle andere authentieke akten.

Voor de donor die zijn dienst via de zaadbank verleend en volstrekt anoniem is voor de vrouw, zijn er geen familierechtelijke rechtsgevolgen aan de inseminatie verbonden. Wanneer er geen sprake is van 'family life' kan de donor geen enkele aanspraak op omgang met het kind laten gelden.³¹ Heeft de vrouw een partner, dan kan deze het kind erkennen.³²

²⁸ Het kind, hetwelk staande het huwelijk is geboren of verwekt, heeft de man tot vader.

²⁹ de Ruiter & Sutorius 1993, p.44.

³⁰ Artikel 334 Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B.1860 no.4, zoals laatselijk gewijzigd bij S.B.2004 no. 25.

³¹ de Ruiter & Sutorius 1993, p.45.

³² Artikel 335BW jo. artikel 334 Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B.1860 no.4, zoals laatselijk gewijzigd bij S.B.2004 no.25.

‘Indien een ongehuwde vrouw zich kunstmatig laat insemineren met zaad van een haar bekende man, dan is het zeer wel mogelijk dat zich tussen die man en het kind een relatie ontwikkelt, die als ‘family life’ moet worden beschouwd. De vraag die gesteld kan worden is of de man recht heeft op omgang met het kind.’ Of een dergelijke claim moet worden gehonoreerd zal uiteraard van de omstandigheden van het geval afhangen.’ Bij de beoordeling daarvan moet er vanuit worden gegaan wat de afspraken zijn die de man en vrouw hebben gemaakt en de intentie die zij bij hun ‘samenwerking’ hebben gehad.³³

1.3 In vitro Fertilisatie

In vitro fertilisatie is de techniek waarbij de kunstmatige bevruchting van een eicel ex-utero plaatsvindt, dit houdt in dat de bevruchting van de eicel buiten het lichaam (buiten de baarmoeder van de vrouw) in een reageerbuis met de zaadcel van haar echtgenoot of levensgezel c.q. donor plaats vindt. De bevruchte eicel wordt ingebracht in de baarmoeder van deze of een andere vrouw.³⁴ Dit alles geschiedt via een medische ingreep in een laboratorium. Deze behandeling werd aanvankelijk alleen verricht bij vrouwen bij wie de eileiders waren afgesloten, maar het wordt inmiddels vrijwel voor elke indicatie van onvruchtbaarheid toegepast.

In vitro Fertilisatie is nog geen methode van voortplanting, wel heeft het een aantal variaties binnen de kunstmatige voortplanting sterk vergroot. De problematiek van het draagmoedercontract is hierdoor ‘verrijkt,’ doordat nu ook een eicel van de wensmoeder, na bevruchting in vitro met de zaadcel van de wensvader, bij de draagmoeder kan worden ingeplant. Deze methode heeft als doel een niet- vruchtbare vrouw, eventueel met haar onvruchtbare man, toch aan een door de vrouw gebaar kind te helpen.³⁵

Om zwangerschap middels In vitro Fertilisatie teweeg te brengen zijn er verschillende situaties te onderscheiden:

- a. Homoloog : de zaadcel en eicel zijn afkomstig van beide partners, voor het afstammingsrecht is dit niet zo een problematische wijze van voortplanting, het kind heeft zowel biologisch, juridisch als sociaal de man tot vader en de vrouw tot moeder;
- b. Heteroloog van de kant van de man: het zaad is afkomstig van een donor en de eicel van de vrouw; qua behandeling is dit gecompliceerd, maar juridisch een eenvoudig geval van KID;
- c. Heteroloog van de kant van de vrouw: het zaad is afkomstig van de man en de eicel van een donor; dit is een geval van eiceldonatie;
- d. Geheel heteroloog: zowel zaad als eicel zijn afkomstig van donoren; dit is embryo-donatie.

³³ de Ruiter & Sutorius 1993,p.46.

³⁴ Doek 1989,p.50.

³⁵ De Ruiter & Sutorius 1993,p.67.

‘Voorheen werden er in Nederland bij In vitro Fertilisatie alleen embryo’s geplaatst van eigen eicellen van de vrouw en zaadcellen van haar partner(wensvader). Later werd deze behandeling ook toegepast met embryo’s van eicellen van een eiceldonor en zaadcellen van de wensvader. Daarmee kwam een zwangerschap binnen bereik van ongewenst kinderloze vrouwen die niet beschikten over bruikbare eicellen, maar wel een goed functionerende baarmoeder hadden.’³⁶ Door In Vitro fertilisatie is er een nieuwe vraagstuk in het leven geroepen, namelijk dat van de status van het embryo in vitro, de beschikingsmacht erover en in het algemeen het ‘lot’ ervan.³⁷

Thans is het mogelijk om gebruik te maken van zaadcellen, eicellen en embryo’s van donoren ,die hun gameten bij de spermabanken doneren met als doel behulpzaam te zijn bij het doen ontstaan van een zwangerschap bij een derde. Zaad-en eicel donatie en embryo donatie wordt nader toegelicht.

- a. Zaad-donatie; In Nederland wordt hiervan gebruik gemaakt als het zaad van de man niet van voldoende kwaliteit is of als er geen zaad beschikbaar is, zoals bij twee vrouwen (lesbische paar) of bij een alleenstaande vrouw .Het zaad kan dan door een donor aan de vrouw worden geleverd en door de vrouw of haar partner zelf worden geïnsemineerd.In dit geval zullen de gegevens van de donor niet worden geregistreerd in het register van de stichting donorgegevens kunstmatige bevruchting. Vindt het middels medische ingreep plaats, dan is de begeleidend arts verplicht om de gegevens van de donor te melden bij de stichting.³⁸ Het zaad kan ook afkomstig zijn van een spermabank.
- b. Eiceldonatie; over het algemeen hebben vrouwen een beperkte hoeveelheid eicellen, die na hun 35^e levensjaar in kwaliteit en aantal achteruitgaan. Eiceldonatie vindt altijd plaats onder medische begeleiding in Nederland, omdat dit doormiddel van een In vitro Fertilisatie-procedure moet geschieden, terwijl bij zaaddonatie niet.³⁹ De productie van zaadcellen door de man is eenvoudiger,terwijl het onttrekken van een of meer eicellen aan een vrouw ingewikkelder is.
- c. Embryodonatie ;dit vindt altijd onder medisch ingreep plaats. Hiervoor wordt er niet apart embryo’s gecreëerd.Donorembryo’s zijn beperkt beschikbaar.Er bestaat een nauw verband tussen eiceldonatie en embryo-transfer.

³⁶ Wolfsen 2016,p.104.

³⁷ de Ruiter&Sutorius 1993,p.68.

³⁸ Wolfsen 2016,p.105.

³⁹ Wolfsen 2016,p.108.

2 Draagmoederschap in het algemeen

2.1 Inleiding

Draagmoederschap is een oud verschijnsel. het voert ons terug in de bijbel toen Sarai geen kinderen kon krijgen en tegen haar man Abraham zei om bij haar slavin Hagar kinderen te verwekken (Genesis 16:2).

Vrouwen die niet zelf op natuurlijke wijze een kind kunnen dragen, kunnen gebruik maken van draagmoederschap. Een draagmoeder is een vrouw die, voordat zij zwanger raakt, overeenkomt om een kind te krijgen voor de wensouders met de bedoeling het kind na de geboorte over te dragen aan de wensouders. De draagmoeder wordt kunstmatig geïnsemineerd met sperma van de wensvader. Het kind dat wordt geboren is 100% genetisch verwant aan de draagmoeder en de wensvader, maar het kan ook door middel van In vitro Fertilisatie. In dit geval is het kind niet 100% verwant aan de draagmoeder. Ook homoseksuele paren kunnen voor draagmoederschap kiezen.⁴⁰

2.2 Genetische verwantschap

Draagmoederschap is een optie bij:⁴¹

- vrouwen bij wie de baarmoeder is verwijderd;
- de vrouw wiens baarmoeder beschadigd of misvormd is, waardoor een zwangerschap niet mogelijk is of niet uitgedragen kan worden;
- vrouwen met het MRK-syndroom (syndroom van Mayer-Rokitansky), een aangeboren afwijking waarbij de baarmoeder geheel kan ontbreken;
- vrouwen bij wie er geconstateerd wordt, dat zwangerschap een ernstig gevaar voor haar gezondheid kan zijn; bijvoorbeeld na een complicatie bij een eerdere zwangerschap;
- vrouwen met een ernstige erfelijke overdraagbare ziekte voor het kind.

Er zijn twee mogelijke vormen van draagmoederschap:⁴²

1. Klassieke/Laagtechnologisch draagmoederschap; de draagmoeder wordt via kunstmatige inseminatie bevrucht met zaad van de wensvader, als hij normaal vruchtbaar is. In zo een situatie is de draagmoeder genetische moeder en de wensvader de genetische vader. Is er sprake van onvruchtbaarheid bij de man dan kan er gebruikt worden gemaakt van donorsperma. In dit geval zijn beide wensouders niet de genetische ouders.
2. Hoogtechnologisch draagmoederschap; er komt een In vitro Fertilisatie behandeling aan te pas, waarbij de eicellen van de wensmoeder in het laboratorium worden bevrucht met het zaad van de wensvader. Een of maximaal twee daaruit ontstane embryo's worden in de baarmoeder van de draagmoeder geplaatst. Na de geboorte wordt het kind overgedragen aan wensouders; het kind is 100% genetisch verwant aan de wensouders. In het geval van donorschap, is er geen sprake van een

⁴⁰ Broekhuijsen-Molenaar 1991,p.151-152.

⁴¹ Broekhuijsen-Molenaar 1991,p.152.

⁴² Broekhuijsen-Molenaar 1991,p.152.

100% genetisch kind van de wensouders. Dit omdat het kind dat geboren wordt genetisch verwant is aan de wensmoeder en de donor of wensvader en de donor bij eiceldonatie.

2.3 Het draagmoederschapscontract

Betaald draagmoederschap (commercieel draagmoederschap) is verboden in Nederland. Hiermee wordt voorkomen dat draagmoederschap gebruikt wordt om er financieel beter van te worden. Kinderrechtenorganisaties zijn de mening toegedaan dat het verboden zou moeten zijn, als financiële motieven de reden vormen dat een vrouw aanbiedt als draagmoeder te fungeren; er kan sprake zijn van uitbuiting of zelfs mensenhandel. Betaald draagmoederschap wordt omschreven als een arrangement waarbij de wensouder(s) de draagmoeder een financiële of anderzins op geld waardeerbare vergoeding geeft (geven), die de werkelijke kosten te boven gaat, die voor de draagmoeder zijn of zullen zijn verbonden aan het dragen en baren van het kind. Betalingen zouden alleen toelaatbaar moeten zijn, als het binnen redelijke grenzen blijft en als er voorkomen wordt dat er oneigenlijke druk op de draagmoeder wordt uitgeoefend. Betaald draagmoederschap zou ook gezien kunnen worden als een vorm van exploitatie van het lichaam van de draagmoeder (prostitutie); het bemiddelen in draagmoederschap is ook verboden.⁴³ Wanneer er geen sprake is van commercieel draagmoederschap ligt het voor de wensouders voor de hand om goede afspraken met de draagmoeder te maken over wederzijdse verwachtingen en verplichtingen. Als men in Nederland gebruik maakt van In vitro Fertilisatie-draagmoederschap is het verplicht om dergelijke afspraken te maken. Deze afspraken kunnen in een contract worden neergelegd.

Een contract is overeenkomstig de regels van het contractenrecht een meerzijdige rechtshandeling, waarbij beide contractspartijen zich verbinden om bepaalde verbintenissen op zich te nemen.⁴⁴ De partijen die hierbij betrokken zijn : de draagmoeder en –vader, de wensmoeder en –vader en het kind. Al deze partijen hebben er baat bij dat de draagmoederschapsovereenkomst zorgvuldig kan worden uitgevoerd en hun belangen in acht worden genomen.⁴⁵ Afspraken kunnen gaan over onkostenvergoeding, het gedrag van de draagmoeder tijdens de zwangerschap zoals niet roken en geen drugs of alcoholgebruik. Zij zal na de geboorte het kind aan de wensouders afstaan. Indien ze een partner heeft , moet deze schriftelijk instemmen met haar beslissingen om draagmoeder te zijn. Hij dient het contract mede te ondertekenen. De wensouders zullen het kind na de geboorte aanvaarden. Zo kunnen er tal van afspraken worden gemaakt.

De overeenkomst is echter niet-juridisch afdwingbaar bij niet-nakoming. De wensouders kunnen niet verplicht worden het kind te aanvaarden en de draagmoeders kunnen zonder rechterlijke gevolgen besluiten het kind niet af te staan. De vraag die aan de orde komt is of de afspraken tussen de draagmoeder en de wensouders nietig, partieel nietig of geldig zijn.⁴⁶ In juridisch opzicht zijn de afspraken tussen de draagmoeder en wensouders betreffende het afstaan en opnemen van het kind niet geldig(nietig) wegens strijd met de openbare orde en de goede zeden en het ontbreken

⁴³ Wolfsen 2016,p.94,124,127.

⁴⁴ Boele- Woelki e.a.2012,p.45.

⁴⁵ Van den Berg & Buijssen 2004,p.725.

⁴⁶ Broekhuijsen-Molenaar 1991,p.153,155.

van een geoorloofde oorzaak.⁴⁷ In Suriname zijn ongeoorloofde contracten nietig (artt 1356 Surinaams BW jo 1358 Surinaams BW) en artikel 1275 BW.

Het contractenrecht wordt beheerst door drie beginselen:⁴⁸

- a. Het consensualisme;
- b. De verbindende kracht van overeenkomsten;
- c. De contractsvrijheid.

Ad.a.Het consensualisme

Dit beginsel heeft betrekking op het feit dat de overeenkomst tot stand komt door wilsovereenstemming (consensus) van partijen en in beginsel niet aan vormen gebonden is.

Ad.b. De verbindende kracht van overeenkomsten

Partijen moeten uitvoering geven aan de overeenkomst zoals ze zijn overeengekomen ingevolge artikel 1359 lid 1 BW (pacta sunt servanda: overeenkomst strekken partijen tot wet).

Ad.c. De contractsvrijheid

Partijen hebben in het algemeen de vrijheid om te bepalen met wie zij een overeenkomst wensen aan te gaan en zijn vrij de vorm en de inhoud naar eigen inzichten te bepalen.

Het belangrijke uitgangspunt van het overeenkomstenrecht is het beginsel van de contractsvrijheid. Een ieder mag in beginsel contracten sluiten; zolang het niet in strijd is met de wet, de goede zeden of de openbare orde (artikel 1350 BW jo.artikel1358 Bw jo.artikel 1275 Bw).⁴⁹Als de overeenkomst in strijd is met de 'goede zeden of openbare orde', is het nietig. Het is dan niet rechtsgeldig; het bestaat voor het recht niet.Een overeenkomst kan ook strijdig zijn met een regeling waarvan niet mag worden afgeweken (regels van dwingend recht); in dit geval kan het nietig of vernietigbaar zijn. Het afstammings- en gezagsrecht zijn voorbeelden van dwingend recht.

Voor een geldige overeenkomst moet er voldaan zijn aan de vereisten van artikel 1341 e.v. van het Surinaams Burgerlijk Wetboek. De vereisten zijn:

- de toestemming van degenen, die zich verbinden;
- de bekwaamheid om een verbintenis aan te gaan;
- een bepaald onderwerp;
- een geoorloofde oorzaak.

In Suriname heeft een draagmoederschapscontract geen rechtskracht, omdat het in beginsel een ongeoorloofde oorzaak is dat in strijd is met de wet,de goede zeden of de openbare orde (artikel

⁴⁷ Hammerstein-Schoonderwoerd 1985,p.210.

⁴⁸ Asser-Rutten 11, 1982,p.31.

⁴⁹ Artikel 1350 jo. Artikel 1358 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B 1860no.4,zoals laatselijk gewijzigd bij S.B 2004no.25.

1341BW jo. Artikel 1358 BW). Afspraken met betrekking tot bevruchting of abortus kunnen daarom niet worden afgedwongen.

Een overeenkomst waarin wordt afgesproken dat het kind wordt afgestaan of dat het gezag bij de wensouders ligt, heeft geen rechtsgevolg. Een afspraak met betrekking tot het betalen van een vergoeding van kosten is in beginsel afdwingbaar. Een recht op schadevergoeding voor de wensouders bij het niet-nakoming van de overeenkomst door de draagmoeder bestaat niet. Of de draagmoeder daar wel recht op heeft, als de wensouders het kind niet opnemen, is onduidelijk.⁵⁰ Broekhuijsen-Molenaar ziet wel een mogelijkheid van schadevergoeding wegens niet-nakoming van het contact nl: ‘Indien na de feitelijke nakoming van het draagmoedercontract het kind tengevolge van het voorafgaand levensgedrag van de draagmoeder extra behandeling en verzorging nodig heeft. De draagmoeder zou dan voor die extra kosten bij wege van schadevergoeding moeten opkomen.’⁵¹

‘Volgens Broekhuijsen-Molenaar zijn draagmoederscontracten nietig wegens strijd met de goede zeden, maar de vraag die gesteld wordt is in hoeverre deze nietigheid reikt. Nietigheid van een rechtshandeling mag niet verder ingrijpen dan dat door de ratio van de nietigheid wordt gevergd. De ratio van de nietigheid is gelegen in de ongewenstheid dat nakoming kan worden afgedwongen van onzedelijke prestaties. Als een afspraak ongeldig kan worden beschouwd, gaat nietigheid niet verder dan dat. Schadevergoeding en ontbinding kunnen in geval van wanprestatie met succes worden gevorderd.’⁵² Indien de overeenkomst gedeeltelijk nietig is, kan behalve voor het niet-nietige deel geen nakoming worden gevorderd en is al hetgeen dat reeds op grond van de overeenkomst werd verricht of betaald onverschuldigd. In dit geval is terugvordering mogelijk ingevolge artikel 1380 Burgerlijk Wetboek.

2.4 Spanningsveld tussen de wensouders en de draagmoeder bij het niet-nakoming van het contract

Moeder is de vrouw die het kind heeft gebaard; ook al is het genetisch materiaal afkomstig van een andere vrouw (eiceldonatie). De zwangerschap en geboorte zijn hiervoor voldoende grond. Dit komt tot uitdrukking in artikel 303 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek en het ‘Mater Semper certa est-beginsel’. Hieruit is af te leiden dat de draagmoeder de juridische moeder van het kind is, ongeacht of zij ook het genetisch materiaal voor het kind heeft geleverd. Is de draagmoeder op het moment van de geboorte van het kind gehuwd, dan is haar echtgenoot van rechtswege de juridische vader van het kind. Is de draagmoeder ongehuwd, dan is zij op grond van artikel 334 BW de enige juridische ouder en heeft ze op grond van artikel 405 lid 1 BW voogdij over het kind. De wensvader kan in dit geval het kind dan met toestemming van de draagmoeder erkennen. De wensvader is in

⁵⁰ Wolfsen 2016,p.268-269.

⁵¹ Broekhuijsen-Molenaar 1991,p.163.

⁵² Broekhuijsen-Molenaar 1991,p.204.

dit geval dan de juridische vader van het kind en kan het opnemen in zijn gezin. Het is wel belangrijk om te weten of de wensvader gehuwd is; in dit geval kan hij alleen met toestemming van de rechter erkennen, die vaststelt dat er een nauwe persoonlijke betrekking bestaat tussen de vader en het kind.⁵³

In het artikel 336 lid f van het Surinaams Burgerlijk Wetboek is de erkenning nietig, indien het gedaan is door een gehuwde man, wiens huwelijk meer dan driehonderdzes dagen voor de geboortedag van het kind is voltrokken. Hierop heeft de kantonrechter in het vonnis van Van Lobbrecht (**KTR 04 maart 2003, AR no. 030754**) een uitzondering gemaakt. In dit vonnis was er wel geen sprake van kunstmatige inseminatie / draagmoederschap. De man of donor heeft inbeginsel geen enkele band met het kind dat buitenhuwelijk is verwekt. In dit vonnis had de man geen enkele band met het kind omdat hij gehuwd was. In dit vonnis ging het om de respectering van het recht op ‘family life’, enerzijds de nauwe band van de man en het kind en anderzijds de nauwe band van zijn echtgenote en de uit het huwelijk geboren kinderen met het kind. Dit is voldoende aanleiding geweest om het erkenningsverbod niet in alle gestrengheid toe te passen. In deze case was de verwekker gehuwd met een andere vrouw en is het absolute verbod tot erkenning door de rechter terzijde is gezet omwille van het recht op ‘family life’ en het belang van het kind.

De reden waarom de kantonrechter het erkenningsverbod in artikel 336 lid 1 f BW buiten toepassing heeft gelaten is ,omdat het in strijd is met artikel 17 van het VN- Internationaal verdrag inzake Burger en politieke rechten en artikel 17 van het Inter-Amerikaans Verdrag inzake mensenrechten. De kantonrechter heeft het volgende overwogen: *“...dat nu gemelde wettelijke bepaling als een regeling van lagere orde ten opzichte van het verdrag als regel van hogere orde in de Surinaamse rechtsfeer, voormelde aanspraak ongeclouseerd in de weg staat, terwijl wel degelijk omstandigheden denkbaar zijn (...) welke bij afweging van de in het geding zijnde belangen tussen enerzijds de familierechtelijke relatie van verzoeker en Matthew en de familierechtelijke relatie van verzoeker, diens echtgenote en de uit het huwelijk geboren kinderen anderzijds, voldoende aanleiding geven het erkenningsverbod niet in alle gestrengheid toe te passen (...).”*

Als de ongehuwde wensvader de voogdij wil verkrijgen, dient hij daartoe een verzoek in te dienen bij de rechter ingevolge artikel 405b Bw. De rechter kan dit toewijzen, indien hem dit in het belang van het kind wenselijk voorkomt.

Ondanks goede voorlichting en begeleiding kunnen er soms onvoorziene problemen ontstaan gedurende het traject. Dit kan een spanningsveld veroorzaken tussen de draagmoeder en wensouders, wat tot conflicten kan leiden. Het kan zijn dat de wensouders in een bepaald geval het kind weigeren te accepteren bijvoorbeeld het kind heeft een geboorte afwijking. Zij kunnen op grond van het Nederlandsrecht aangesproken worden voor levensonderhoud van het kind, welke door de draagmoeder bekostigd moet worden. Is het de draagmoeder die weigert om het kind af te staan dan kan zij daartoe niet gedwongen worden, omdat dat in strijd zou zijn met het recht op bescherming van haar persoonlijke levenssfeer en die van het kind. De wensouders zouden ook geen schadevergoeding kunnen vorderen in geval van teleurstellingen en verdriet, omdat het huidige

⁵³ Boele-woelki e.a.2012,p.55,60-61

en toekomstig Nederlands recht geen schadevergoeding biedt bij dergelijke emoties.⁵⁴ Het Surinaamse recht ook niet.

In het geval van conflict zijn er drie situaties denkbaar:⁵⁵

1. Beide wensouders zijn genetisch verwant aan het kind;
2. Alleen de wensvader is genetisch verwant aan het kind;
3. Geen van beide wensouders is verwant aan het kind.

Ad.1 In het geval dat beide ouders genetisch verwant zijn aan het kind, kan er sprake zijn van hoogtechnologisch draagmoederschap waarbij het kind geboren wordt uit eicel van de wensmoeder en sperma van de wensvader. De draagmoeder draagt en baart het kind, dat niet genetisch verwant is aan haar. Ook hier kunnen zich dergelijke problemen voordoen. Doen de problemen zich gelijk na de geboorte voor, waarbij de draagmoeder het kind weigert af te staan, dan kan het juridisch ingewikkeld worden. Het draagmoederschapscontract is in rechte niet afdwingbaar. Het gaat hier om twee genetische wensouders en een draagmoeder die het kind heeft gebaard. Artikel 7 IVRK geeft aan dat het kind recht heeft om op te groeien bij zijn ouders. Wie de ouders in dit geval zijn, is niet eenduidig. Er is door mij gekeken naar het Nederlandsrecht. Is de draagmoeder gehuwd, dan heeft het kind van rechtswege al twee ouders. Of de wensouders een beroep kunnen doen op artikel 8 EVRM is een vraag; de wensouders hebben een genetische band met het kind, maar de vraag is of er sprake kan zijn van family life, ook al is het kind niet opgenomen in het gezin van de wensouders. De intentie om family life te hebben is er wel, maar dit wordt door de draagmoeder geblokkeerd.

Is het conflict ontstaan nadat het kind in het gezin van de wensouders is opgenomen, dan is de situatie wat anders. Beide wensouders hebben dan family life met het kind. De juridische moeder (draagmoeder) kan haar toestemming om het kind in een ander gezin op te laten groeien intrekken, indien het kind niet langer dan een jaar in dat gezin verblijft volgens het Nederlandse recht. De wensouders kunnen gebruik maken van het blokkaderecht, als het kind langer dan een jaar bij hun verblijft. Het houdt in dat er slechts een wijziging in het verblijf van het kind kan worden gebracht met instemming van de wensouders. Zoals de wensouders, kunnen de draagouders de rechter om vervangende toestemming vragen om het kind uit het gezin te halen. Het verzoek wordt slechts afgewezen, indien er gegronde vrees bestaat dat de belangen van het kind bij een inwilliging van het verzoek zouden worden verwaarloosd.

Ad.2 Is de gehuwde wensvader alleen genetisch verwant aan het kind en de wensmoeder niet; dan geldt hier in beginsel hetzelfde als voor de situatie dat beide ouders genetisch verwant zijn aan het kind. De gehuwde wensouders kunnen slechts via adoptie juridisch ouder worden.

Ad.3 Wanneer geen van de wensouders genetisch verwant is aan het kind, hangt de rechtspositie van de betrokkenen af van het moment waarop onenigheid tussen betrokkenen voordoet. De

⁵⁴ Broekhuijsen-Molenaar 1991, p. 157-158.

⁵⁵ Boele-Woelki 2012, p. 63-70.

ongehuwde wensvader kan zolang er zich nog geen conflict voordoet, juridische vader worden door erkenning. Als de wensvader het kind heeft erkend, dan kan de draagmoeder het vaderschap niet op een latere tijdstip aantasten. Vernietiging kan slechts als de wensvader niet de biologische vader is. De draagmoeder heeft de mogelijkheid tot vernietiging alleen als het onder invloed van dwaling, bedrog, bedreiging of misbruik van omstandigheden heeft plaatsgevonden. De draagmoeder heeft op grond van het Nederlandse recht een termijn van jaar voor het indienen van een dergelijk verzoek na het ophouden van de invloedsfactor. Er zal besloten worden waar het kind het beste kan opgroeien, als de wensvader juridisch vader is.

‘Er is daarom gedurende het gehele traject een goede samenwerking vereist, tot het moment dat het ouderschap daadwerkelijk is overgegaan naar de wensouders. Wanneer er conflicten ontstaan is de kans dat de wensouders- ondanks dat het kind op hun initiatief is ontstaan, niet in het gelijk komen. Een factor die in deze beslissing een rol speelt, is het stadium waarin het traject zich bevindt. Het is niet te voorspellen hoe de rechter zal beslissen. Op verschillende cruciale punten is rechterlijke tussenkomst vereist, maar een vaste lijn in de Nederlandse jurisprudentie is er niet of niet te ontdekken. Ook in gevallen waar er overeenstemmingen zijn tussen de betrokken ouders niet; het is niet te voorspellen of de wensouders uiteindelijk de juridische ouders met gezag zullen worden.’⁵⁶

2.5 Het belang van het kind, de draagmoeder en de wensouders bij conflict

Bij draagmoederschap zijn de volgende partijen betrokken:

- De draagmoeder en- vader
- De wensmoeder en –vader
- Het kind

Al deze partijen hebben er baat bij dat de geldige draagmoederovereenkomst zorgvuldig kan worden uitgevoerd en hun belangen in acht worden genomen.

2.5.1 Het belang van het kind

Het beginsel dat het belang van het kind een eerste overweging dient te vormen bij alle maatregelen die kinderen betreffen, is in artikel 3 lid 1 IVRK neergelegd. Het belang van het kind is, dat het direct na de geboorte kan opgroeien bij zijn genetische ouders en voorzover mogelijk door hen te worden verzorgd, is in artikel 9 IVRK neergelegd. Het gaat hier om een kwetsbaar individu dat nog niet voor zichzelf op kan komen en ook niet gevraagd heeft om doormiddel van draagmoederschap geboren te worden. Kinderen hebben er belang bij en recht op om niet te worden gescheiden van de eigen ouders. Wie de eigen ouders van het kind zijn bij draagmoederschap is een vraag.‘ Het gevaar dat bij draagmoederschap bestaat, is dat het kind klem komt te zitten tussen draagmoeder en de wensouders. Dit kan zich voordoen, wanneer de wensouders terugkomen op hun wens en de

⁵⁶ <https://www.Fiom.nl/kenniscolectie/draagmoederschap/wet-en-regelgeving.d.d.29> april 2019.

draagmoeder laten zitten met een kind dat zij niet zelf wenst op te voeden. Ook als de draagmoeder terug komt op haar initiële bereidheid (de draagmoeder weigert het kind af te staan) om het kind af te staan, kan het kind onderwerp worden van strijd tussen draagmoeder en wensmoeder om het recht op ouderschap over het kind. Het kind verkeert dan in een onzekere positie en weet niet wie als zijn ouders gaan fungeren, en wie de verantwoordelijkheid voor zijn verzorging op zich neemt. Het kind heeft er ook belang bij dat zijn ontstaansgeschiedenis is te achterhalen, dat het ontstane juridisch ouderschap zal worden erkend in het land waar hij zal opgroeien en zekerheid over de verkrijging van een nationaliteit.⁵⁷

2.5.2 Het belang van de draagmoeder

De draagmoeder heeft er belang bij dat zij het kind daadwerkelijk kan afstaan aan de wensouders. De draagmoeder die het kind baart is juridische moeder van het kind. De draagmoeder kan na de geboorte van het kind weigeren om het af te staan, omdat naarmate de zwangerschap vorderde zij meer aan het kind gehecht raakt. De draagmoeder kan in dit geval de weg naar juridische ouderschap van de wensouders verlengen of geheel afsluiten. Dit kan voor spanningen zorgen tussen de twee partijen. Ondanks de conflicten, is en blijf de draagmoeder de juridische moeder van het kind. De enige weg dat voor de wensouders openstaat is de weg naar adoptie.⁵⁸

2.5.3 Het belang van de wensouders

De wensouders hebben op hun beurt belang bij om het kind op te nemen in het gezin en het verkrijgen van juridisch ouderschap. Wanneer het kind geboren is, zullen de wensouders het kind willen opnemen in hun gezin. Dit is mogelijk als een van de wensouders al juridische ouder van het kind is. Het is ook mogelijk als het kind en de wensouders familie van elkaar zijn tot en met de derde graad (Bijvoorbeeld de draagmoeder is een zus van de wensouders).⁵⁹ Als de wensouders weigeren om het kind te accepteren, zijn zij in beginsel verplicht de kosten van levensonderhoud te dragen.⁶⁰ In Nederland kan het kind dat door middel van zelfinseminatie met zaad van de wensvader is verwekt, na zijn minderjarigheid een verzoek bij de rechter indienen tot ontkenning van het vaderschap van de draagvader en een verzoek tot vaststelling van het vaderschap van de wensvader doen bevestigen. Het ging bij deze om een uitspraak van de **Rechtbank's-Gravenhage 21 juni 2010, LJN BN1309**, waarbij de draagmoeder en de wensouders zussen zijn van elkaar; beiden zijn gehuwd. Namens de minderjarige is een verzoek ingediend tot ontkenning van het vaderschap van de draagvader. Het verzoek is toegewezen, op de grond dat de draagvader niet de biologische vader is. Ingevolge artikel 8 EVRM heeft de biologische vader family life met zijn kind; het kind is direct na zijn geboorte opgenomen in het gezin van de wensouders. De wensvader is in dit geval gelijk gesteld met de verwekker, zodat de minderjarige ontvankelijk is in haar verzoek. Of die redenering ook door andere rechters is gevolgd, is niet zeker.

⁵⁷ Wolfsen 2016, p.25,122.

⁵⁸ Hammerstein-Schoonderwoerd 1989, p.45.

⁵⁹ Wolfsen 2016, p.271.

⁶⁰ Broekhuijse-Molenaar 1991, p.206.

2.6 Knelpunten bij draagmoederschap

Er zijn tal van knelpunten die zich voordoen bij het gebruikmaken van draagmoederschap. Enkele van deze knelpunten zijn:

- Zo is de vrouw uit wie het kind geboren wordt de juridische moeder van het kind (artikel 303 BW), hierdoor kunnen de wensouders slechts bijwege van adoptie de juridische ouders met gezag worden.⁶¹ De adoptie voorwaarden beperkt de mogelijkheid voor de wensouders om juridisch ouders te kunnen worden.
- Er is geen specifieke regeling voor draagmoederschap, waardoor de positie van de draagmoeder, de wensouders en het kind onzeker is.⁶²
- Er is toestemming van de draagmoeder vereist bij het erkennen van het kind door de wensvader.
- Bij het vergoeden van de draagmoeder, wordt de vraag gesteld of het om betaald draagmoederschap gaat, waarbij het te betalen bedrag aan de draagmoeder de daadwerkelijke kosten te boven gaat (commercieeldraagmoederschap) of niet. Dit omdat commercieel draagmoederschap verboden is in de Nederlandse strafwetgeving.⁶³
- De wensouders kunnen afspraken met de draagmoeder maken en dit in een contract/overeenkomst vastleggen. Deze afspraken zijn inbeginsel juridisch niet afdwingbaar, omdat dergelijke overeenkomsten nietig zijn.⁶⁴
- de gehuwde wensvader kan in beginsel volgens het Surinaamsrecht een kind dat buitenhuwelijk is verwekt niet erkennen (artikel 336 lid f BW).

⁶¹ Wolfsen 2016,p.273.

⁶² Wolfsen 2016,p. 291.

⁶³ Wolfsen 2016,P.124-125.

⁶⁴ Boele-Woelki e.a 2012,p.45-47.

3 Specifieke wetgeving voor de bescherming van de rechtspositie van de draagmoeder en de wensouders

3.1 Inleiding

Het draagmoederschap is in Nederland in opmars, maar er is geen speciale wet-en regelgeving op dit gebied. Ook in Suriname is er geen speciale wet-en regelgeving. In Suriname is degene die het kind baart de juridische moeder en haar echtgenoot is de juridische vader (artikel 303 BW). Het is van belang om te weten dat de wensouders bij de geboorte van de baby niet automatisch de juridische ouders van het kind zijn. Om juridisch ouder met gezag te worden van het kind, zijn er meerdere stappen die doorlopen moeten worden. De uitkomst van een dergelijke procedure is onzeker, omdat de wet-en regelgeving aldus ontbreekt. Het is daarom aan te raden voor de wensouders om zich vooraf goed juridisch te laten informeren over de te doorlopen stappen en mogelijke risico's.⁶⁵

Ook in de wet 'Bescherming Moederschap' ,dat in het parlement is aangenomen, is er geen rekening gehouden met draagmoeders. Minister Soewarto Moestadja zei tijdens de behandeling van deze wetgeving in het parlement, dat er geen specifieke wetgeving is voor draagmoederschap. De assembleeleden hadden vragen gesteld over situaties waarin het om draagmoederschap gaat. In Suriname zou de draagmoeder het kind kunnen behouden, want zij zal bij het bureau voor burgerzaken als moeder worden geregistreerd. Het is niet bekend hoeveel kinderen in Suriname doormiddel van draagmoederschap ter wereld worden gebracht. Formeel bestaan draagmoeders dus niet, omdat deze materie nog niet in de wetgeving is geregeld, stelde Minister Moestadja.

In dit hoofdstuk wordt er ingegaan op de noodzaak voor het hebben van een specifieke wetgeving, de invloed van de Mater Semper Certa-est beginsel op draagmoederschap en vervolgens de aanpak van draagmoederschap in Suriname.

3.2 De noodzaak voor het hebben van specifieke wetgeving voor de bescherming van de rechtspositie van de draagmoeder en de wensouders

Door de veranderde opvattingen in de wereld in een bepaalde tijd, staat de functie van de overheid niet vast. De functie van wetgeving verandert mee met die opvattingen. Wetgeving heeft een aantal functies zoals:⁶⁶

- Het stellen van een norm die de maatschappij ordent;

⁶⁵ <https://www.Fiom.nl/kenniscollectie/draagmoederschap/wet-en-regelgeving/,d.d.11> juni 2019.

⁶⁶ Wolfsen 2016,p.50.

- Het kan rechtsbescherming bieden tegen de overheid of tegen anderen;
- Het kan een ontstane praktijk verankeren.

'Wetgeving zal daarom in vrijwel alle gevallen rechtszekerheid (trachten te) bieden aan burgers. Wil de overheid iets bereiken met een wet, dan moet de noodzaak daarvan elke keer duidelijk zijn. Of een regeling nuttig en noodzakelijk is, zal afhangen van het doel dat de overheid ermee heeft.⁶⁷ Als de draagmoeder niet meewerkt aan de overdracht van het kind en de adoptie, blijft zij de moeder van het kind. De tweede wensmoeder heeft dan geen mogelijkheid om de juridische ouder van het kind te worden. Als de draagmoeder niet meewerkt aan adoptie, is erkenning de enige mogelijkheid om ouder van het kind te worden. Maar als de wensouder een vrouw is, heeft zij geen mogelijkheid om het kind te erkennen.⁶⁸'

'De positie van de draagmoeder en wensouders is afhankelijk van de bescherming die zij ontvangt van het land waarin zij verblijft. De positie van het kind kan onder druk komen te staan als degene die het gezag over hem heeft, het niet met elkaar eens zijn over het antwoord op de vraag hoe de verzorging en opvoeding van het kind moeten vorm gegeven. Dit probleem doet zich met name voor als de ouders niet of niet meer samen zijn. Het uit elkaar gaan kan de vorm van een 'vechtscheiding' aannemen en het kind kan daardoor verscheurd raken tussen zijn ouders. De positie van het kind na de geboorte is onzeker in zo een geval. De positie van de geboorte moeder is bijna onaantastbaar.⁶⁹'

De juridische positie van de draagmoeder, haar partner en de wensouders is afhankelijk van een aantal factoren. Deze kunnen zijn⁷⁰:

- De relationele status van de draagmoeder: is zij op het moment van de geboorte van het kind gehuwd of niet? Dit verschil heeft een bijzondere grote impact op de rechtspositie van de wensvader en indirect ook op die van de wensmoeder.
- Is de wensvader gehuwd of niet
- Zijn de wensouders genetische ouders van het kind en is de vader een verwekker of donor.

Een regeling voor draagmoederschap kan⁷¹:

- aan alle betrokkenen rechtszekerheid bieden over hun positie en verantwoordelijkheden ten opzichte van het kind;
- waarborgen dat de ontstaansgeschiedenis voor het kind in de toekomst is te achterhalen;
- Recht worden gedaan aan het feit dat de draagmoeder een grote verantwoordelijkheid op zich neemt voor een kind dat zij in beginsel niet wenst te verzorgen en op te voeden;
- Waarborgen dat haar medische en financiële risico's goed zijn afgedekt;

⁶⁷ Wolfsen 2016,p.50-51.

⁶⁸ Wolfsen 2016,p.293.

⁶⁹ Wolfsen 2016,p.131,216-217,293.

⁷⁰ Boele-Woelki e.a.2012,p.49-50

⁷¹ Wolfsen 2016,p.456-457.

- Ervoor zorgen dat zij beschermd wordt tegen uitbuiting.

Doordat er een regeling voor draagmoederschap ontbreekt, zijn er nadelen met risico's aan verbonden. Er is hierdoor nauwelijks toezicht op de uitvoering van draagmoederschappen. Dit gebrek aan toezicht is problematisch, omdat bij draagmoederschap vrijwel alle direct betrokkenen zich in een kwetsbare positie bevinden. Een duidelijke regeling biedt het kind, de draagmoeder en andere betrokkenen waarborgen en houvast. De te treffen regeling moet de positie van de draagmoeder verstevigen door te vereisen dat goed voor haar wordt gezorgd. Door het proces reeds vroeg in het traject door de rechter te laten toetsen kan ook worden gewaarborgd dat vanaf de geboorte rechtszekerheid bestaat omtrent het juridisch ouderschap en het gezag over het gewenste kind. Deze rechtszekerheid heeft noodzakelijkerwijs als gevolg dat betrokkenen minder mogelijkheden hebben om zich gedurende het traject terug te trekken.⁷²

3.3 De invloed van de Mater Semper Certa-est beginsel op draagmoederschap

Dit beginsel is heel sterk in het geldenderecht. Het huidige Surinaamse afstammingsrecht is-nog steeds- gebaseerd op een biologisch uitgangspunt: de wetgever gaat ervan uit dat kinderen altijd een moeder hebben (de mater semper certa est regel die bepaaldt dat de moeder van een kind de vrouw is uit wie het kind wordt geboren(artikel 303 BW)). Het kind heeft doorgaans ook een tweede ouder die dan de vader van het kind is. De wetgever houdt geen rekening met de manier waarop de bevruchting heeft plaatsgevonden, maar met het eindproduct. Als de draagmoeder gehuwd is, dan kan haar echtgenoot zijn vaderschap ontkennen, indien hij geen toestemming heeft gegeven voor deze draagmoederschapconstructie en hij niet de biologische vader is. Het kind wordt dan een natuurlijk kind van de moeder, het staat onder haar gezag, krijgt haar naam en kan door een ongehuwde wensvader worden erkend. Ook kan de erkenner de rechter verzoeken om hem met de voogdij te belasten in plaats van de draagmoeder.⁷³

Het moederschap berust niet op een rechtsvermoeden, maar is een rechtsfeit. Dit in tegenstelling tot het vaderschap. De positie van de draagmoeder is vooraanstaand, omdat zij de meeste juridische invloed heeft op de rechtspositie van het kind en de andere ouder. De man met wie de draagmoeder is getrouwd is van rechtswege de juridische vader. Indien de wensouders het jurische ouderschap willen verkrijgen, moet eerst het gezag van de draagmoeder worden beeindigd (ontheven). De wensouders kunnen ervoor kiezen het kind te adopteren als er aan alle voorwaarden is voldaan, waardoor de oorspronkelijke familierechtelijke betrekkingen tussen kind en eventueel draagmoeder wordt verbroken(art 342k BW e.v.). In alle andere gevallen blijft de familierechtelijke betrekkingen bestaan. . Voorwaarden voor adoptie in Suriname zijn:⁷⁴

⁷² Wolfsen 2016,p.458-459.

⁷³ Hammerstein-Schoonderwoerd 1986,p.44.

⁷⁴ Artikel 342k e.v. van het Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B. 1860 no.4, zoals laatselijk gewijzigd bij S.B.2004 no.25.

- alleen echtparen kunnen adopteren: uitzondering ingeval van overlijden van een van de partner, dan kan de langstlevende de procedure voortzetten;
- de gevraagde adoptie moet kennelijk in het belang van het te adopteren kind zijn;
- het kind moet op de dag van het verzoek minderjarig zijn, als het kind zestien jaar of ouder is heeft ze vetorecht;
- het kind mag geen wettige of natuurlijke afstammeling van een der adoptanten zijn, een biologische kind mag wel;
- minimum vereiste is 18 jaar voor beide adoptanten en maximum vereiste voor de man is 50 jaar, voor de vrouw is dat niet meer dan 40 jaar;
- alleen laten adopteren als je niet bij machte bent het kind naar behoren te verzorgen en op te voeden;
- adoptie geschiedt in fasen.

Nadat de juridische ouders ontheven zijn uit de ouderlijke macht, staat het gezag over het minderjarige kind open en kunnen de wensouders de kantonrechter verzoeken om met het gezag van het kind belast te worden. De rechter gaat dan na of voldaan is aan de wettelijke norm voor beeindiging van het gezag, ingevolge artikel 371a BW . De rechter kan de voogdij aan een van hen toewijzen (artikel 410 BW). Beeindiging van het gezag is een kinderbeschermende maatregel. Het is erop gericht om kinderen te beschermen tegen zeer onveilige opvoedsituaties. Nadat een wensouder tot voogd is benoemd, kunnen de wensouders samen het kind verzorgen en opvoeden. Hierna kan het echtpaar de juridische ouders van het kind worden door adoptie en zullen zij de adoptie procedure moeten volgen ingevolge artikel 342k BW e.v. Door adoptie verkrijgt het kind van de geadopteerde de staat van wettig kind van de adoptanten. Er ontstaan familierechtelijke betrekkingen tussen het kind, de wensouders en bloedverwanten van de wensouders. De familierechtelijke betrekkingen tussen het kind en de draagouders en hun bloedverwanten worden verbroken (artikel 342n BW).

Adoptie geschiedt door rechterlijke uitspraak, waarbij een verzoek van een echtpaar, om het kind te mogen adopteren, wordt ingewilligd. De gronden voor het verzoek kan slechts worden ingewilligd, indien⁷⁵:

- a. de gevraagde adoptie kennelijk in het belang van het te adopteren kind is,
- b. het kind op de dag van het verzoek minderjarig is en, zo het op die dag zestien jaar of ouder is, zelf met de adoptie instemt,
- c. het kind geen wettige of natuurlijke afstammeling van een der adoptanten is, en
- d. geen van beide adoptanten minder dan achttien jaar ouder is dan het kind, en bovendien de man niet meer dan vijftig en de vrouw niet meer dan veertig jaar met het kind in leeftijd verschilt.

De beslissing wordt aangehouden op gronden gegeven in artikel 342m lid 1 BW. In Suriname kunnen alleen echtparen een kind adopteren (artikel 342k lid 1 BW). Hierop wordt er een

⁷⁵Artikel 342l lid 1 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B.1860 no.4,zoals laatselijk gewijzigd bij S.B.2002 no.25.

uitzondering gemaakt in artikel 342k lid 2 Bw; in het geval waarbij een der echtgenoten is overleden, dan kan de overblijvende of langstlevende echtgenoot het verzoek tot adoptie indienen namens het gewezen echtpaar, als blijkt dat het voornemen tot adoptie reeds tijdens het huwelijk bij het echtpaar ontstond.

De situatie ligt eenvoudiger wanneer de draagmoeder ongehuwd is. Zij is dan de enige juridische ouder van het kind en heeft het eenhoofdig gezag over het kind. De wensvader kan de ongeboren vrucht erkennen (prenatale erkenning). Dus ook als hij niet genetisch verwant is aan het kind. Wel is vereist dat de draagmoeder toestemming geeft voor de erkenning. Daarna moet de wensouder die het kind heeft erkend een verzoek ter verkrijging van het eenhoofdig gezag indienen bij de rechter. De rechter wijst het verzoek toe wanneer dit in het belang van het kind is (artikel 405b BW).

3.4 De aanpak van draagmoederschap in Suriname

In een vraaggesprek met Mr.C.Wallerlei⁷⁶ is de noodzaak van een wettelijke regeling ten aanzien van het draagmoederschap aan hem voorgelegd. Hij is van mening dat er eerst nagegaan moet worden of er in de samenleving een noodzaak is voor een specifieke wetgeving die de rechtspositie van de draagmoeder en de wensouders moet beschermen, alvorens men wetgeving op dit gebied kan maken. Draagmoederschap moet eerst maatschappelijk geaccepteerd worden, alvorens men kan overgaan tot wetgeving. Er zou eerst onderzoek verricht moeten worden en bewustwordingscampagnes gevoerd moeten worden. In Suriname is dit een nieuw verschijnsel. Voor wat betreft de rechtspositie van de draagmoeder c.q de wensouders, is en blijft de draagmoeder de juridische moeder van het kind, ongeacht of er een conflict zich voordoet. De wensouders blijven in beginsel biologisch ouders van het kind. De wensouders kunnen de weg naar adoptie bewandelen om het juridisch ouderschap over het kind met gezag uit te oefenen. Men dient wel rekening te houden met de wettelijke normen voor adoptie zoals neergelegd in de artikelen 342k Surinaams BW e.v. De wettelijke regelingen zoals het personen-en familierecht en het verbintenissenrecht zijn van toepassing op draagmoederschap.

De draagmoeder heeft een erg sterke rechtspositie vanwege het Mater Semper Certa est – beginsel, dat is uitgewerkt in artikel 303 BW jo. Artikel 198 NBW (concept). Of het kind genetisch verwant is aan de wensouders is niet van belang , alsook is niet relevant als de wensmoeder gehuwd of ongehuwd is. Het kind dat uit een draagmoeder is geboren, wordt door de wet tot de erfenis geroepen, omdat het kind in familierechtelijke betrekkingen stond met de draagmoeder (artikel 861 BW). Ingevolge artikel 880 BW erven de kinderen en hun afstammelingen van hun ouders, grootouders of verdere bloedverwanten in de opgaande linie. De kinderen erven gelijk kindsdeel, dus bij erkenning van het kind door de wensvader die gehuwd is, erft het kind eveneens van de wensvader (artikel 861 BW).

⁷⁶Mr.C.Wallerlei, Dekaan van de Faculteit der Juridische Wetenschappen aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname, vraaggesprek d.d. 20 mei 2019.

Conclusies

Draagmoederschap kan een oplossing zijn voor vrouwen die zelf niet in staat zijn een zwangerschap uit te dragen. De wensouders kunnen een andere vrouw vragen een kind voor hen te dragen. Zo'n zwangerschap komt meestal doormiddel van kunstmatige inseminatie tot stand, maar het kan ook doormiddel van In Vitro fertilisatie.

Kunstmatige inseminatie is een hulpmiddel bij ongewilde kinderloosheid. Echtparen en ongehuwde paren die te kampen hebben met vruchtbaarheidsproblemen kunnen hiervan gebruikmaken en hun kinderwens in vervulling laten gaan. Kunstmatige Inseminatie houdt in, dat er met behulp van een spuitje het sperma in de geslachtsorgaan van de vrouw wordt gebracht. De medici spelen een heel belangrijke rol hierbij, want zonder hun zouden bepaalde technieken zoals Ivf niet toegepast kunnen worden. De echtparen of partners hebben de gelegenheid om te kiezen voor de kunstmatige voortplantingstechnieken (homoloog/heteroloog) en/of draagmoederschap (laagtechnologisch/hogtechnologisch).

In Nederland is er sinds 2004 een stichting die zich bezich houdt met kunstmatige bevruchting namelijk; Stichting Donorgegevens kunstmatige Bevruchting. Zij bewaren, beheren en verstrekken donorgegevens. Voor 2004 konden donoren anoniem blijven. Kinderen ouder dan 16 jaar kunnen onder bepaalde voorwaarden hun gegevens achterhalen bij de stichting.

Draagmoeder is een vrouw die zwanger is geworden met het voornemen een kind te baren dat na de geboorte wordt overgedragen aan de wensouders. De wensouders willen het kind overgedragen krijgen, het gezag over dat kind verwerven, danwel anderszins de verzorging en opvoeding van dat kind op zich nemen. Commercieel draagmoederschap is in Nederland verboden, omdat het gezien wordt als een vorm van exploitatie van het lichaam van de draagmoeder. Ook het bemiddelen in draagmoederschap is verboden. Ideëel draagmoederschap is wel maatschappelijk geaccepteerd. Dit houdt in dat de draagmoeder een redelijke kostenvergoeding krijgt voor de kosten van zwangerschap, bevalling en eventuele inkomstenderving (er is geen sprake van winstoogmerk).

Er worden afspraken gemaakt, die zij in contracten kunnen neerleggen. De functie van zo een draagmoederschapcontract is om inzicht te geven in hetgeen partijen beogen. Voor een geldige overeenkomst moet er voldaan zijn aan de vereisten van artikel 1341 van het Surinaams Burgerlijk Wetboek.

In het geval dat de draagmoeder ongehuwd is of haar echtgenoot de wettigheid van het kind heeft ontkend, kan de wensvader het kind met toestemming van de draagmoeder erkennen. Weigert de draagmoeder haar toestemming te geven op kennelijk onredelijke gronden, dan kan de wensvader aan de rechter vervangende toestemming vragen voor erkenning van het kind. De rechter zal nagaan of er sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking tussen vader en kind (Family life) artikel 8 EVRM. Het is wel belangrijk om te weten of de wensvader gehuwd is of niet. In dit

geval kan hij alleen met toestemming van de rechter erkennen, die vaststelt als er een nauwe persoonlijke betrekking bestaat tussen vader en kind (**vonnis Van Lobbrecht: KTR 04 maart 2003, AR no.030754**). In dit vonnis is er een uitzondering gemaakt door de kantonrechter, waarbij het erkenningsverbod in artikel 336 lid 1 f BW buiten toepassing is gelaten, omdat het in strijd is met artikel 17 van het Bupo-verdrag en artikel 17 van het Inter-Amerikaans Verdrag inzake mensenrechten.

Ingevolge artikel 303 BW is de vrouw uit wie het kind geboren is, de juridische moeder van het kind. Men kan in beginsel niet van deze regeling afwijken. De draagmoeder heeft hierdoor een sterke positie ten aanzien van het kind. Voor wat betreft de wensouders verkeren zij in een onzekere positie ten aanzien van het kind, omdat de wet hun geen bescherming biedt. Willen de wensouders het juridische ouderschap met gezag, dan kunnen zij ervoor kiezen het kind te adopteren. Zij moeten eerst aan alle voorwaarden voldaan hebben. Hierdoor wordt de oorspronkelijke familierechtelijke betrekkingen tussen kind en draagmoeder verbroken (artikel 342k BW ev.).

Bij het gebruikmaken van draagmoederschap zijn er gevolgen/ knelpunten aan verbonden zoals:

- Het kind komt klem te zitten tussen zijn biologische ouders en juridische ouders wanneer er zich een conflict voordoet;
- De draagmoeder kan haar toestemming tot erkenning/adoptie van het kind weigeren aan de wensouders;
- De draagmoeder kan klem komen te zitten met een kind die zij zelf niet wenst;
- in het geval waarbij er gebruik is gemaakt van een onbekende donor, weet het kind in beginsel niet van wie hij afstamt (zijn ontstaansgeschiedenis is onzeker).

En zo zijn er tal van gevolgen/ knelpunten die zich kunnen voordoen bij het gebruikmaken van draagmoederschap.

Op het gebied van draagmoederchap is in Suriname geen specifieke wettelijke regelingen getroffen. De huidige wettelijke regelingen van het afstammingsrecht (personen-en familierecht) en het verbintenissenrecht zijn van toepassing op het draagmoederschap. Wilt men een regeling treffen op dit vraagstuk ,zou men eerst moeten nagaan of het gewenst is binnen de Surinaamse samenleving. Het moet niet voor spanningen gaan zorgen binnen de samenleving. Het is niet duidelijk hoeveel vrouwen als draagmoeder fungeren en hoeveel (echt)paren gebruik hiervan maken in Suriname.

De vraag die gesteld is; **in hoeverre is specifieke wetgeving vereist voor de bescherming van de rechtspositie van de draagmoeder en wensouders?** Wetgeving heeft een aantal functies zoals:

- het stellen van een norm die de maatschappij ordent;
- het kan rechtsbescherming bieden tegen de overheid of tegen anderen;
- het kan een ontstane praktijk verankeren.

Wetgeving is heel belangrijk (noodzakelijk), omdat het in vrijwel alle gevallen rechtszekerheid (trachten te) biedt aan burgers. Als de overheid iets wil bereiken met een wet, dan moet de noodzaak daarvan elke keer duidelijk zijn. Of een regeling nuttig en noodzakelijk is, zal afhangen van het doel dat de overheid ermee heeft. De positie van de draagmoeder en wensouders is afhankelijk van de bescherming die zij ontvangt van het land waarin zij verblijft. De positie van de draagmoeder is bijna onaantastbaar, omdat het moederschap van de draagmoeder wel vast staat en kan in beginsel alleen door adoptie teniet gaan. Een regeling voor draagmoederschap kan:

- aan alle betrokkenen rechtszekerheid bieden over hun positie en verantwoordelijkheden ten opzichte van het kind;
- waarborgen dat de ontstaansgeschiedenis voor het kind in de toekomst is te achterhalen;
- recht worden gedaan aan het feit dat de draagmoeder een grote verantwoordelijkheid op zich neemt voor een kind dat zij in beginsel niet wenst te verzorgen en op te voeden;
- waarborgen dat haar medische en financiële risico's goed zijn afgedekt;
- ervoor zorgen dat zij beschermd wordt tegen uitbuiting.

Doordat er een regeling voor draagmoederschap ontbreekt, zijn er nadelen met risico's aan verbonden. Er is hierdoor nauwelijks toezicht op de uitvoering van draagmoederschappen. Dit gebrek aan toezicht is problematisch, omdat bij draagmoederschap vrijwel alle direct betrokkenen zich in een kwetsbare positie bevinden. Een duidelijke regeling biedt het kind, de draagmoeder en andere betrokkenen waarborgen en houvast. De te treffen regeling moet de positie van de draagmoeder verstevigen door te vereisen dat goed voor haar wordt gezorgd. Door het proces reeds vroeg in het traject door de rechter te laten toetsen kan ook worden gewaarborgd dat vanaf de geboorte rechtszekerheid bestaat omtrent het juridisch ouderschap en het gezag over het gewenste kind.

Aanbevelingen

- Door kunstmatige inseminatie, eiceldonatie, in vitro fertilisatie en embryo-transplantatie is het mogelijk geworden de genetische voortplanting geheel of ten dele los te koppelen van de juridische en sociale betrekkingen tussen ouder(s) en kind. Door het bewaren van genetisch materiaal is het mogelijk dat de mens zich voortplant na zijn dood. Wil het recht enige effect hebben dan zal het kind ook een weg moeten kunnen vinden om te weten te komen of het een KID-kind is. In Suriname wordt er ook gebruik gemaakt van kunstmatige inseminatie. MediLab is de enige laboratorium die zich bezighoudt met kunstmatige inseminatie en IVF in Suriname. Zoals er in Nederland een stichting is die zich bezig houdt met het bewaren, beheren en verstrekken van donorgegevens in geval van kunstmatige inseminatie en er wetgeving op dit vraagstuk is ingevoerd, zo zouden wij in Suriname ook een stichting kunnen oprichten die zich hiermee bezighoudt en die de gegevens in geval van kunstmatige inseminatie registreert. Men zou ook aparte wetgeving kunnen invoeren met betrekking tot dit vraagstuk. Het KID-kind zou dan hierdoor zijn afstammingsgegevens (ontstaansgeschiedenis) kunnen achterhalen. De verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de arts zou ook hierin vastgelegd moeten worden. De regelgeving moet verduidelijkt worden in het geval van kunstmatige inseminatie met zaad van de levensgezel, door een scherper onderscheid te maken tussen levensgezel en bekende donor.
- De regeling moet ervoor zorgen dat draagmoederschap niet commercieel wordt en dat het kind geen handelswaar wordt. Het is aan te bevelen dat er wetgeving komt op dit gebied. Voorkomen is beter dan genezen. De wet moet de belangen en rechtspositie van Het kind, de draagmoeder en wensouders waarborgen en rechtszekerheid bieden. Het moet duidelijkheid verschaffen aan betrokken partijen over welke afspraken er gemaakt kunnen worden en de gevolgen ervan.
- Afspraken tussen draagmoeder en wensouders moeten voor de conceptie worden vastgelegd en ter goedkeuring aan de rechter worden voorgelegd, die toetst of de afspraken niet in strijd zijn met de wet, goede zeden of openbare orde.
- Het belang van het kind dient voorop gesteld te worden; een wettelijk onderhoudsplicht voor de wensouders ten opzichte van het kind dat doormiddel van draagmoederschap wordt geboren is wenselijk. Als voorwaarde kan worden gesteld dat als de draagmoeder het kind niet overdraagt aan de wensouders, de onderhoudsplicht van de wensouders vervalt.
- Van de wensouders en de draagmoeder wordt verlangd dat zij zich laten voorlichten en counselen
- De regeling moet aangeven wiens geslachtsnaam het kind bij geboorte zal dragen in geval draagmoederschap en duidelijkheid in de wet creëren of genetische verwantschap wel of niet een rol speelt in het afstammingsrecht.

Lijst van geraadpleegde bronnen

Literatuurlijst

Asser-Rutten 1982

C.Asser & L.E.H.Rutten, verbintenissenrecht deel 11: algemene leer der overeenkomsten, zesde druk, Zwolle: W.E.J.Tjeenk Willink

Boele-Woelki e.a.2012

K.Boele-Woelki, I.Curry-Sumner, Wendy Schrama, Machteld vonk, *commercieel draagmoederschap en illegale opnemng van kinderen*, Den haag: Boom Juridische uitgevers 2012

Broekhuijsen-Molenaar 1991

A.M.L.Broekhuijsen-Molenaar, *civielrechtelijke aspecten van kunstmatige inseminatie en draagmoederschap*, Deventer: kluwer 1991

De Ruiter & Sutorius 1993

J.de Ruiter & E.Ph.R.Sutorius, *manipuleren met leven*, Zwolle: W.E.J.Tjeenk Willink 1993

Doek & Vlaardingerbroek 2009

J.E.Doek & P.Vlaardingerbroek, *Jeugdrecht en jeugdzorg*, Amsterdam: Elsevier Juridisch 2009

Hammerstein-Schoonderwoerd 1985

W.C.E.Hammerstein-Schoonderwoerd, *bijzondere wijzen van voortplanting, draagmoederschap en juridische problematiek*, FJR, Zwolle: Tjeenk-Willink 1985

Levie 1966

L.H.Levie, *seksuoloog Kunstmatige inseminatie bij de mens*, Amsterdam: Wetenschappelijk Uitgeverij N.V.1966

Reinders e.a 1989

J.S.Reinders, W.C.E.Hammerstein-Schoonderwoerd, J.E.Doek, *kunstmatige voortplanting, recht en ethiek*, Zwolle: W.E.J.Tjeenk Willink 1989

Van den Berg & Buijssen 2004

M. Van den Berg & C. Buijssen, *hoogtechnologisch draagmoederschap: de techniek staat voor niets, nu het recht nog!*, NJB 2004

Wolfsen 2016

Aleid Wolfsen, *kind en ouders in de 21ste eeuw*, Den haag: Rapport van de staatscommissie herijking ouderschap 2016

Elektronische bronnen

1.<https://w.w.w.Fiom.nl/kenniscollectie/draagmoederschap/wet-en->

regelgeving,d.d.11 juni 2019.

2. <https://w.w.w.ntvg.nl/artikelen/wet-donorgegevens-kunstmatige-bevruchting-inhoud-en-gevolgen/volledig,d.d.26> april 2019.

3. <https://w.w.w.bearingpoint-caribbean.com/en/government-news/reageerbuis-baby-geboren-in-suriname/,d.d.28> april 2019.

4. <https://w.w.w.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/31869,d.d.27> april 2019.

Wetgeving

- Het Surinaams Burgerlijk Wetboek G.B.1860 no.4,zoals laastselijk gewijzigd bij S.B.2004 no.25
- Wet van 25 april 2002, houdende regels voor bewaring, het beheer en verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting (Wet Donorgegevens Kunstmatige bevruchting)

Jurisprudentie

- Krt.04 maart 2003,AR no.030754,(Lobbrecht, August A.)
- Rb.'s-Gravenhage 14 september 2009,LJN BK1197
- Rb.'s-Gravenhage 21 juni 2010, LJN BN1309

Vraaggesprekken

- Mr.C.Wallerlei, Dekaan van de Faculteit der Juridische Wetenschappen aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname,vraaggesprek d.d. 20 mei 2019

Bijlagen

Bijlage1: Ktr.04maart 2003, AR no.030754,(Lobbrecht, AugustA.)

Bijlage2: Rb. 's-Gravenhage 14september 2009, LJNBK1197

Bijlage3: Rb. 's-Gravenhage21 juni 2010, LJNBN1309

Bijlage4: Wet van 25 april 2002, houdende regels voor bewaring, het beheer en verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting (Wet Donorgegevens Kunstmatige bevruchting)

Bijlage 1:

Ktr.04 maart 2003,AR no.030754,(Lobrecht, August A.)

volgingsambtenaar in de inleidende vordering niet ontvankelijk is; Gezien de artikelen 2 en 26 van het decreet C-75.1983 no. 52;

BESLIJSSENDE:

Verklaren de vervolgingsambtenaar niet ontvankelijk in de inleidende vordering.

Aldus gewezen en uitgesproken ter Openbare Terechzitting van het Kantongerecht in het Tweede Kanton te Paramaribo van Donderdag 13 juni 2002 door de Kantongerechter in het Tweede Kanton. Mr. J.R. VON NIESEWAND, in tegenwoordigheid van de fungerend griffier mw. Mr. M. Pandam-Oediet Doebe.

KANTONGERECHTER EERSTE

KANTON

4 maart 2003

AR no. 030754

Beschikking van Lobbrecht, August A

Gehuwde verzoeker eist aanvulling van het Register van de Burgerlijke Stand middels een akte van erkenning door verzoeker van zijn staande het huwelijk bij een andere vrouw, dan zijn echtgenote verwekt kind.

De familierechtelijke betrekkingen (family life) tussen verzoeker en kind geven aanleiding het erkennings-verbod van artikel 336 BW niet in alle gestrengheid toe te passen.

Kantongerechter: "artikel 336 lid 1 sub f BW (erkenningsverbod) moet buiten toepassing blijven, omdat die bepaling in strijd is met artikel 17

van het BuPO-verdrag en artikel 17 van het Inter-Amerikaans Verdrag inzake mensenrechten; verdragen waar Suriname partij bij is." [Art.106 GW, 336 BW, 17 BuPO-verdrag jo 17 Inter-Amerikaans Verdrag Mensenrechten]

Wij Kantongerechter in het Eerste Kanton,

Gelezen het door verzoeker, VAN LOBBRECHT, AUGUST ARTHUR, wonende aan de Minastraal no 20 te Paramaribo, voor wie als gemachtigde optreedt Mr.J.Kraag, ter griffie van het Kantongerecht ingediende verzoekschrift d.d. 18 februari 2003;

Gezien de daarbij door verzoeker overgelegde bescheiden, waaronder:

een copie geboorte-akte no. 2728, uitgegeven door de ambtenaar van de Burgerlijke Stand d.d. 16 november 2002, waaruit blijkt dat op maandag 21 oktober 2002 te Paramaribo uit

AGNES is geboren een kind van het mannelijk geslacht aan welk kind de voornaam MATTHEW gegeven is;

een copie overlijdens-akte no. 22787, uitgegeven door de ambtenaar van de Burgerlijke Stand d.d. 7 november 2002, waaruit blijkt dat op 21 oktober 2002 te Paramaribo is overleden

AGNES;

een copie beschikking van de kantongerechter in het Tweede Kanton AR no 024577, d.d. 8 november 2002, waaruit blijkt, voorzover van belang, dat over hogergenoemd kind verzoeker tot voogd is benoemd;

gelegaliseerde verklaringen van VAN LOBBRECHT, STEPHEN AUGUST en VAN LOBBRECHT, PAMELIA.

respectievelijk d.d. 20 maart 2003 en 6 maart 2003, zakelijk inhoudende dat zij geen bezwaar hebben tegen inwijlijging van het verzoek van verzoeker. Gehoord verzoeker en diens echtgenote ter raadkamer d.d. 4 maart 2003, die, voorzover van belang en zakelijk weergegeven hebben verklaard dat verzoeker de verwekker en dus de biologische vader is van Matthew; deze verklaringen zijn opgenomen in een daartoe opgemaakt procesverbaal waarvan de inhoud als hier herhaald en geïnserreed dient te worden beschouwd;

Overwegende, dat voorzover van belang en zakelijk weergegeven hieronder uitgegaan zal worden van de navolgende feiten en omstandigheden: verzoeker is op 28 maart 1968 gehuwd met TION JAW CHONG, MAUREEN, uit welk huwelijk 3 kinderen zijn geboren, thans allen meerderjarig;

verzoeker heeft tijdens dit huwelijk een kind verwekt bij AGNES, welk kind op 21 oktober 2002 is geboren, luisterende naar de naam MATTHEW;

kort na de geboorte van MATTHEW is de moeder overleden en is MATTHEW met instemming van de echtgenote opgenomen in het gezin van verzoeker;

op 8 november 2002 is verzoeker bij beschikking tot voogd benoemd over MATTHEW;

verzoekers echtgenote noch diens uit het huwelijk geboren kinderen hebben bezwaar tegen inwijlijging van het verzoek van verzoeker;

Overwegende, dat verzoeker bij gemeld verzoekschrift, op gronden

daarin vermeld, heeft gevorderd dat bij beschikking de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Paramaribo zal worden gelast het Register van de Burgerlijke Stand van Paramaribo aan te vullen met een akte houdende erkenning door verzoeker van de op 21 oktober 2002 te Paramaribo geboren MATTHEW en dat deze erkenning zal worden aangekondigd op de geboorte-akte van voornoemde minderjarige;

Overwegende, dat Wij uit de stellingen van verzoeker afleiden dat hij dit verzoek heeft gedaan, aangezien hij van mening is dat het op voorhand uitgesloten is dat de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Paramaribo vanwege het op grond van artikel 336 lid 1 sub f van het Burgerlijk Wetboek bestaande beletsel -- inhoudende dat de erkenning gedaan door een gehuwde man nietig is -- zijn medewerking zal verlenen tot het verlijden van een dergelijke akte alsmede daarvan aantekening te houden in de daartoe bestemde registers van de Burgerlijke Stand; dit terwijl voormeld wetsartikel in strijd is met verdragsbepalingen, w.o. artikel 17 leden 1 en 5 van het -- kort gezegd -- BUPO-verdrag weshalve voormelde bepaling ingevolge artikel 106 van de Grondwet, buiten toepassing dient te blijven in casu;

Overwegende, dat zowel genoemde wettelijke bepaling als de verdragsbepalingen, naar hun inhoud genomen bescherming plegen te bieden aan (in ruimere zin) het gezinsleven (family life), elk op hun wijze, waarbij aangekondigd dient te worden dat artikel 17 lid 1 jo lid 5 van het Inter-Amerikaans

...ding verder gaat door ook de
zen buitenechtelijke kinderen (hetzij
van de man, hetzij van de vrouw)
order die bescherming te betrekken
met een family-lifebepaling en een
non-discriminatiebepaling, terwijl
artikel 336 lid 1 sub f van het
Surinaams burgerlijk Wetboek het
buitenechtelijke kind van de man
zonder meer "in de kou laat"; dit ter
bescherming van de familierechtelijke
rechtsbetrekkingen tussen de man en
diens echtelijk gezin;

Overwegende, dat naar Ons oordeel
de relatie van verzoeker als biolo-
gische vader van Mathew een relatie
is welke ingevolge gemelde verdrags-
bepaling aanspraak geeft aan zowel
verzoeker, als aan Mathew, deze
relatie in beginsel te doen erkennen
als familierechtelijke rechtsbetrekking
(family life);

Overwegende, dat nu gemelde wet-
telijke bepaling als een regeling van
lagere orde ten opzichte van het
verdrag als regel van hogere orde in
de Surinaamse rechtsfeer, voormelde
aanspraak ongeclausuleerd in de weg
staat, terwijl wel degelijk omstandig-
heden denkbaar zijn – zoals in onder-
havig geval in de eerste overweging
van deze beschikking is verwoord –
welke bij afweging van de in geding
zijnde belangen tussen enerzijds de
familierechtelijke relatie van ver-
zoeker en Mathew en de familie-
rechtelijke relatie van verzoeker,
diens echtgenote en de uit het huwe-
lijk geboren kinderen anderzijds,
voldoende aanleiding geven het
erkenningsverbod niet in alle
gestrengheid toe te passen, dit
erkenningsverbod zoals neergelegd in

BESCHIKKENDE

Gelasten de Ambtenaar van de
Burgerlijke Stand van Paramaribo, het
daartoe bestemde register van de
Burgerlijke Stand van Paramaribo aan
te vullen met een akte houdende
erkenning door verzoeker van het op
21 oktober 2002 te Paramaribo
geboren kind **MATTHEW**
en voorts deze erkenning aan te
tekenen op de geboorte akte van
genoemd kind;

Aldus gegeven te Paramaribo, op
heden 4 maart 2003, door de Kanton-
rechter- Plaatsvervanger in het Eerste
Kanton, Mr. I.H.M.H. Rascoelbaks in
tegenwoordigheid van de Fungerend
Griffier mr.S.K. Simbhoedatpanday.

Noot:
1. Bovenstaande beschikking is
kennelijk op grond van de artikelen
64 en 65 BW gegeven, welke
artikelen strekken tot aanvulling en/
of verbetering van registers van de
Burgerlijke Stand, want hoewel de
Kantonrechter in voormelde beschik-
king niet aangeeft op welke wettelijke
bepalingen hij zijn beweegdheid heeft
gegrond, blijkt uit het dictum
duidelijk, dat het gaat om een aan-
vulling van de Registers van de
Burgerlijke Stand, met name het
Register van Erkenning, als bedoeld
in artikel 5 B.W.

Die beschikking betreft echter niet
een eenvoudige geval van correctie van
een gebrek in de Registers van
Erkenning, maar reikt veel verder,
namelijk in de beschikking wordt een
wettelijke bepaling, die bovendien
van openbare orde is – ik kom daarop
hieronder nog terug –, kennelijk op
grond van artikel 106 van de
Grondwet buiten toepassing gelaten.

Aangezien het dan in deze gaat om de
verhouding tussen de nationale
rechtsorde van Suriname en de
internationale rechtsorde en de rol van
de rechter daarin, is er alle aanleiding
aan die beschikking grote aandacht te
schenken, voor wat die aspecten
betreft.

Echter komt het mij voor, dat er ook
juridisch-technische gebreken kleven
aan die beschikking, die, indien daar-
op niet gewezen wordt, voor de
rechtsontwikkeling schadelijk zouden
kunnen zijn.

Ik bespreek deze dan als eerste.

2. De grondslag van het terzake
ingediende verzoek bij de rechter, is

kennelijk, zoals blijkt uit de door
overweging in bovenstaande beschik-
king, dat de Ambtenaar van de
Burgerlijke Stand zal weigeren om te
zijnen overstaan een akte te verlijden,
inhoudende de erkenning door
verzoeker van het in voormelde
beschikking genoemde kind.
Uit voormelde beschikking blijkt
echter niet, dat vervolgens de ambte-
naar van de Burgerlijke Stand is
gehoord daaromtrent.

Zulks had de Kantonrechter evenwel,
naar het mij voorkomt, wel moeten
doen en wel om de navolgende
redenen, t.w.:

de Ambtenaar van de Burgerlijke
Stand heeft als zodanig geen hem
door de wet opgelegde ambtsplicht
het doen verlijden van een akte van
erkenning te zijnen overstaan te
weigeren, omdat de daarin neer te
leggen rechtshandeling mogelijk
nietig zou kunnen zijn.

De vraag of een dergelijke
rechtshandeling nietig is, staat
namelijk niet ter beoordeling van de
Ambtenaar van de Burgerlijke Stand,
maar uitsluitend ter beoordeling van
de rechter, krachtens het bepaalde in
artikel 134 van de Grondwet.
Het zou echter kunnen zijn, dat
degene, die de functie van ambtenaar
van de Burgerlijke Stand vervult,
inderdaad van oordeel zou kunnen
zijn, dat hij op grond van artikel 36
van de Personeelswet, inhoudende dat
hij zijn functie naar beste weten en
kunnen moet vervullen, hetgeen in
de eerste plaats inhoudt, dat hij zich
overeenkomstig de wettelijke
voorschriften moet gedragen, zijn
ministerie zou moeten weigeren met

betreffende het doen verlijden van een akte van erkenning als terzake te verdedigen, vooreerst teneinde te voorkomen, dat hij uiteindelijk wgens plichtsverzuim disciplinair gestraft wordt en voorts teneinde te voorkomen dat de Staat Suriname, wens vertegenwoordiger hij terzake is van een onrechtmatige daad wordt beschuldigd.

Het recht van hoor en wederhoor, zoals neergelegd in artikel 10 van de Grondwet en artikelen 113 en 120 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, staat dan ook in deze recht overeind.

Zulks klemt te meer, nu er nog geen daadwerkelijke weigering van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand was, althans blijkt zulks niet uit bovenstaande beschikking.

b. De erkenning van een natuurlijk kind behoeft niet per se te geschieden bij een ten overstaan van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand verleden akte, maar kan ingevolge artikel 335 BW ook bij een andere authentieke akte geschieden, onder meer bij een akte verleden ten overstaan van een notaris, als bedoeld in artikel 1 van de Wet Notarisambt.

De rechter had dan ook op de enkele stelling van de verzoeker, dat de ambtenaar van de Burgerlijke Stand zou weigeren een akte als vorenbedoeld te verlijden, niet mogen aannemen, dat het verzoek een adequate grondslag bevatte voor toewijzing daarvan jegens de ambtenaar van de Burgerlijke Stand.

Immers, een vordering ex art. 65 BW betreft niet een bevel tot het doen verlijden van een akte, maar de

aanvulling van de betreffende registers van de Burgerlijke stand met de terzake vereiste akte.

Maar dan moet die akte er ook zijn.

Met betrekking tot akten van geboorten, huwelijk en overlijden is naar de bewoording van de artikelen 21, 36 en 42 BW de ambtenaar van de Burgerlijke Stand verplicht deze op te maken.

Ontbreekt een dergelijke akte en weigert de ambtenaar van de Burgerlijke Stand deze alsnog op te maken, dan kan hij inderdaad bevolen worden door de rechter om deze op te maken en vervolgens in het daartoe bestemde register in te schrijven.

Ten aanzien van akten van erkenning blijkt echter uit de wet niet, dat de ambtenaar van de Burgerlijke Stand een rechtsplicht heeft tot het doen verlijden van een dergelijke akte, kennelijk mede op grond van het feit dat het ook door andere functionarissen kan geschieden.

Indien de verzoeker om hem moverende redenen van oordeel was, dat in zijn geval de ambtenaar van de Burgerlijke Stand toch een dergelijke akte moest opmaken, dan had hij tegen de ambtenaar van de Burgerlijke Stand een vordering terzake moeten instellen, hetgeen mogelijk zou kunnen, zijn op grond van de algemen beginselen van behoorlijk bestuur, met name het beginsel dat de overheid een positieve verplichting heeft mede te werken aan de realisatie van zijn rechten door een burger.

Maar dan was de Kantonrechter gehouden geweest om de ambtenaar van de Burgerlijke Stand in het geding te roepen, zulks niet alleen

maar op grond van het feit dat de Kantonrechter in afwijking van artikel 66 BW, inhoudende dat de uitspraak alleen van kracht is tussen de partijen die zijn voorziening hebben verzoekt of terzake zijn geroepen, krachtens artikel 2 van de Wet van 3 oktober 1959, houdende maatregelen ten aanzien van verbetering en aanvulling van de akten (moet zijn: "registers") van de Burgerlijke Stand (GB 1959 no. 90), zijn uitspraak tegenover iedereen verbindend kan verklaren.

Maar als dan die uitspraak rechtsgevolg heeft ten aanzien van iedereen, dan moet toch de gelegenheid aanwezig zijn geweest de belangen van elk lid van de gemeenschap en van de staat te verdedigen en de ambtenaar van de Burgerlijke Stand zou dan bij uitstek degene moeten zijn die dat krachtens zijn taak als beheerder van de vanwege de staat gehouden beschrijving van rechtspositie van zijn burgers zou kunnen en moeten doen.

3. De kantonrechter heeft zijn beslissing nu in de eerste plaats gegrond op de stelling, dat artikel 336 lid 1 sub f BW buiten toepassing moet blijven, omdat die bepaling in strijd zou zijn met artikel 17 van de International Conventant on Civil and Political Rights, 1966, waarbij Suriname partij is en artikel 17 van de American Convention on Human Rights, waarbij Suriname ook partij is en mitsdien op grond van artikel 106 van de Grondwet geen toepassing mag vinden in Suriname.

De eerste vraag die zich dan in deze opwerpt, is of de rechter bevoegd is

om nationale wetten of onderdelen daarvan buiten toepassing te brengen in strijd met internationale overeenkomsten, als bedoeld in artikel 106 van de Grondwet.

A prima facie richt voormelde wettelijke bepaling zich bovenal strikt naar haar bewoording genomen, tot de rechter, omdat de Rechterlijke Macht als staatsmacht bij uitstek belast is met de rechtshandhaving, zulks in het bijzonder wanneer het gaat om rechten van de mensen, die deel uitmaken van de samenleving of bij die samenleving betrokken belangen hebben, zulks krachtens artikelen 10 en 134 van de Grondwet.

Echter, nu er een Memorie van Toelichting op de Grondwet ontbreekt en terzake ook geen schriftelijke stukken aanwezig zijn met betrekking tot de behandeling van de Grondwet, hetzij binnen de Regering, hetzij in een volksvertegenwoordiging, welke tot aanname en inwerkingtreding daarvan heeft geleid - zoals van algemene bekendheid is, is de Grondwet bij referendum aangenomen - en mitsdien uit de wetshistorie de betekenis van voormelde bepalingen, die de grondwetgever daaraan toekeende niet kan worden afgeleid, moet die betekenis mede uit het systeem van de Grondwet en de samenhang met andere bepalingen daarvan worden afgeleid.

Artikel 80 lid 2 van de Grondwet geeft nu uitdrukkelijk aan, dat de wetten onschendbaar zijn, hetgeen wil zeggen, dat noch de rechter, noch de executieve - naast De Nationale Assemblée, de andere overheidsinstellingen bekleed met de hooger-

zingen van staatsmacht - voormelde
een buiten toepassing mag laten,
dat integendeel gehouden zijn die
aan toe te passen.

Mer wettten worden dan bedoeld,
zoals uit artikel 80 lid 1 van de
Grondwet blijkt, algemeen verbind-
derde rechtsregelingen, die door het
daartoe formeel bevoegde grond-
wettelijke gezag thans in deze De
Nationale Assemblée en de Regering,
tot stand zijn gebracht.

Ongetwijfeld behoort het Burgerlijke
Wetboek van Suriname tot die
categorie van algemeen verbindende
rechtsregelingen, aangezien het is
vastgesteld door het daartoe krachtens
het Regeringsreglement voor de
Kolonie Suriname van 1865 bevoegde
gezag (zie KB van 4 september 1868
no 17, GB 1868 no 14) en dus is
artikel 336 lid 1 sub f daarvan een
rechtsregel, die door de rechter
toegepast moet worden.

Het laatste zou slechts anders zijn ten
aanzien van de rechter, indien artikel
336 lid 1 sub f strijdig zou zijn met
een der in Hoofdstuk V van de
Grondwet genoemde rechten.

Immers, hoewel artikel 80 lid 2 van
de Grondwet ook stelt, dat wettten als
daar bedoeld niet strijdig mogen zijn
met internationale overeenkomsten,
als bedoeld in artikel 106 daarvan, is
behalve in artikel 137 daarvan in geen
enkel andere wettelijke bepaling
aangegeven, dat de rechter als
bedoeld in artikel 134 van de
Grondwet een dergelijke wet dan
onverbindend mag achten wegens
strijdigheid met een dergelijke
overeenkomst.

De grondwetgever heeft kennelijk

gekozen voor een andere regeling,
namelijk de regeling zoals neergelegd
in artikel 144 lid 2 van de Grondwet.

Krachtens die bepaling is het
Constitutioneel Hof belast met de taak
vast te stellen of een wettelijke
regeling als bedoeld in artikel 80 lid 2
van de Grondwet strijdig is met een
internationale overeenkomst als
bedoeld in artikel 106 van de
Grondwet en indien van die
strijdigheid blijkt, naar haar oordeel
die wettelijke regeling dan geacht
wordt onverbindend te zijn.

Daaruit vloeit dus voort, dat alleen
ingeval het Constitutioneel Hof
besluit tot strijdigheid van een
wettelijke regeling met een
overeenkomst als voormeld, de
rechter die wettelijke regeling buiten
toepassing mag laten.

Een andere zienswijze zou betekenen,
dat artikel 144 lid 2 van de Grondwet
elke betekenis zou missen, hetgeen
niet zonder duidelijk bewijs mag
worden aangenomen, nu die bepaling
duidelijk, mede geleet op de in
beginsel preponderante positie die aan
De Nationale Assemblée is toegekend
als volksvertegenwoordiging,
bijkende zulks toch uit artikel 32 van
de Grondwet, als lex specialis en
bovendien uitzonderingsbepaling is
bedoeld.

Dat nog steeds het Constitutioneel
Hof het operationeel is, maakt het
vorenstaande niet anders.

Immers kan niet op grond van het feit,
dat aan een grondwettelijke bepaling
nog geen uitvoering is gegeven voor
wat betreft haar institutionle werking,
die bepaling dan buiten toepassing
wordt gelaten.

Wel moet op grond van artikel 10 van
de Grondwet, naar het mij voorkomt,
worden aangenomen dat, indien de
rechten, die een burger van Suriname
ontleent aan een internationale
overeenkomst als bedoeld in artikel
106 van de Grondwet, niet kunnen
worden uitgeoefend omdat een
wettelijke regeling als bedoeld in
artikel 80 daarvan, de uitoefening van
die rechten verhindert, die burger zich
tot de gewone rechter als bedoeld in
artikel 134 van de Grondwet, zou
kunnen wenden om die wettelijke
regeling dan onverbindend te
verklaren.

Voormeld artikel 10 waarborgt
immers de burger toegang te allen
tijde tot een rechter voor bescherming
van zijn rechten en belangen en de
gewone rechter zal dan ook op grond
van die bepaling als z.g. "rechter"
moet optreden, nu het Constitutioneel
Hof niet operationeel is.

Een beslissing daaromtrent zal dan
echter niet aangenomen kunnen
worden in een oneigenlijk rechts-
geding, ex artikel 65 BW, maar de
Staat Suriname zal dan in een
contentieus geding als wederpartij
terzake moeten worden aangesproken.
Immers is het de legitimiteit en
rechtsgeldigheid van haar wetgeving,
die aangevallen wordt.

4. Zoals in sub 3 is gesteld, heeft de
kantonrechter zijn beslissing mede
gegrond op strijdigheid van artikel
336 lid 1 sub f BW met de American
Convention on Human Rights.

De tweede vraag, die zich dan in deze
opwerpt, is of de American Conven-
tion on Human Rights wel bereids
dael is gaan uitmaken van onze natio-

nale rechtsorde en dan in dat kader de
regeling van hogere orde prevaleren
boven wettten als bedoeld in artikel 80
van de Grondwet.

Naar het mij voorkomt, is op grond
van het internationaalrechtelijk
beginsel van de gelijkheid van staten
ten opzichte van elkaar het beginsel
van soevereiniteit van een staat,
rechtens gegeven dat het inter-
nationaal recht slechts dan prevaleert
boven of derogert aan het nationaal
recht, indien de staat, die het aangaat,
zelf die prevalering en derogatie in
zijn nationale rechtsorde heeft
geïntroduceerd.

Dat betekent natuurlijk niet, dat de
introduce in de nationale rechtsorde
moet geschieden door implementatie
van de internationaalrechtelijke regels
in nationale wetgeving over-
eenkomstig het grondwettelijk
mechanisme voor het creëren van
algemeen verbindende rechtsrege-
lingen, maar het betekent wel, dat de
wetgever en dan in het bijzonder de
grondwetgever de internationaal
rechtelijke regels of die nu bestaan uit
internationaal gewoonterecht of zijn
neergelegd in internationale overeen-
komsten, waarbij Suriname-partij
moet aanwijzen als deel uitmakend
van de nationale rechtsorde.

Het laatste is nu precies wat Suriname
heeft gedaan met betrekking tot
internationale overeenkomsten van
bij zij partij is en welke regels, be-
ten, die naar hun aard en inhoud
niet alleen de staat als internationaal
rechtelijke rechtspreker kunnen
binden, maar ook de meer en meer
burger deel uitmaken van de samen-
leving binnen een staat. Immers

van de Grondwet luidt, dat deze van belang, *Overeenkomsten met andere mogendheden en met volkenrechtelijke organisaties worden door of met machtiging van de President gesloten en voor zover de overeenkomsten daer eisen, door de President bekrachtigd.*"

Het betreft dus internationale overeenkomsten en te dien aanzien vervolg ~~dan~~ artikel 105 van de Grondwet:

"Bepalingen van de in artikel 103 bedoelde overeenkomsten, welke naar de inhoud en ieder binden, hebben verbindende kracht nadat zij zijn bekend gemaakt."

Die bepalingen geven dus aan, dat bepalingen van een internationale overeenkomst, waarbij Suriname partij is, eerst deel gaan uitmaken van onze nationale rechtsorde, voor zover zij maar inhoud een ieder binden, nadat zij bekend gemaakt zijn en dus aan een ieder bekend zijn, althans behoren te zijn.

Het laatste is uiteraard in overeenstemming met het ook in Suriname geldende algemeen rechtsbeginsel van rechtszekerheid voor de burger, inhoudende onder meer, dat een burger zijn rechten en plichten behoort te kennen, de inhoud daarvan kan beseffen en dus in staat is zijn maatschappelijk gedrag daarop af te stemmen.

Artikel 107 van de Grondwet bepaalt nu, dat bij wet de bekendmaking van verdragen en besluiten van volkenrechtelijke organisaties wordt geregeld.

Laatstgemelde materie heeft nu haar regeling gevonden in het Decreet Verdragenblad d.d.2 december 1980 (SB 1980 no. 127) en is in werking getreden op 20 juli 1981 (SB 1981 no. 108), inhoudende dat voor Suriname bindende verdragen in het daarbij ingestelde Verdragenblad van de Republiek Suriname moeten worden bekend gemaakt.

Een dergelijke bekendmaking is nu met betrekking tot de American Convention on Human Rights niet geschied, althans heb ik tijdens mijn onderzoek van de daadwerkelijk uitgegeven verdragenbladen een bekendmaking als voormeld niet kunnen vinden.

Zulks betekent, dat nu een dergelijke bekendmaking achterwege is gebleven en dus de American Convention on Human Rights geen deel uitmaakt van de nationale rechtsorde van Suriname, de kantonrechter in bovenstaande beschikking, bepalingen van die overeenkomst niet tot grondslag van zijn beslissing had mogen maken.

5. De derde vraag, die met betrekking tot voormelde beschikking van de kantonrechter opkomt, is of artikel 336 lid 1 sub f BW inderdaad in strijd is met artikel 17 van de International Conventant on Civil and Political Rights.

In de 6e rechtsopwerping van voormelde beschikking geeft de Kantonrechter aan, dat het zijn van de biologische vader een man het recht geeft een dergelijke toestand te doen erkennen als familierechtelijke rechtsbetrekking, welke rechtsbetrekking kennelijk dan, getelt op de toevoeging

tussen haakjes als family life wordt aangemerkt door de Kantonrechter, hoewel naar het mij voorkomt, het niet bepaald duidelijk is wat de Kantonrechter echt heeft bedoeld.

Is die bedoeling nu, dat het enkele feit van het biologisch vaderschap reeds family life constitueert of geeft dat vaderschap een rechtsaanspraak op het vestigen van een family life?

Artikel 17 lid 1 van de American Convention on Human Rights en artikel 23 lid 1 van de International Conventant on Civil and Political Rights geven beide duidelijk aan, dat het gezin een sociaal instituut is en als zodanig gerechtigd is tot bescherming door de gemeenschap en door de Staat.

Dit sociale karakter van het gezin brengt dan vooreerst met zich, dat voor het aannemen van family life in de zin van voormelde bepalingen een relatie tussen twee personen vereist, welke met zich mee brengt dat die personen regelmatig contact met elkaar hebben en dat contact zich afspeelt in het kader van een nauw samenlevingsverband tussen betrokkenen, zij het dat dat samenlevingsverband kan zijn ontstaan met een ander dan een der betrokkenen, waarbij primair aan een huwelijks- of concubinaatsverband moet worden gedacht.

Het enkele feit van biologisch vaderschap creëert dan ook een dergelijke sociale relatie niet.

Voorts komt het mij voor, dat een sociale relatie als voormeld tevens een affectieve grondslag zal moeten hebben.

Immers is aan family life inherent, dat

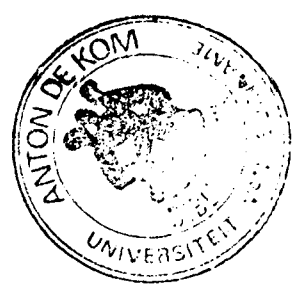
gevoelens van affectie de relatie beheersen, omdat anders een dergelijke relatie als zinneloos moet worden aangemerkt.

Het enkele feit van biologische vaderschap brengt echter niet met zich mee dat dan een affectieve relatie per se ontstaat, omdat de oorzaak van die seksuele relatie waaruit dat vaderschap is ontstaan, geenszins een affectieve relatie tussen de deelnemers aan die gemeenschap tot grondslag behoeft te hebben gehad.

Op grond van het voorgaande acht ik dan ook het biologisch vaderschap op zichzelf van onvoldoende belang om daaruit een recht op erkenning te kunnen afleiden.

Zulks klemt te meer, nu de strekking van artikel 336 lid 1 sub f vooreerst is de huwelijksmoraal te beschermen (zie daaromtrent Asser- de Ryser: *Personen- en familierecht, 14e druk, 1992, no's 722, 723 en 724*), met name de getrouwheid van echtelieden aan elkaar te verzekeren.

Dit beginsel van moraal wordt nog steeds gedragen door de rechtsopvatting in de gemeenschap, waarbij ten bewijze daarvan kan worden gewezen op het bepaalde in artikel 156 BW, welke bepaling sedert de invoering van het BW in 1868 in deze wetgeving is opgenomen en ook bij de laatste herziening van het huwelijksrecht in 1981 is gehandhaafd (zie het Decreet van 11 maart 1981, betreffende opheffing van de handlingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw, SB 1981 no. 23). Voorts is de strekking van artikel 336 lid 1 sub f ook, zulks in overeenstemming met artikel 23 lid 1 van de

International Convention on Civil and Political Rights en artikel 17 lid 1 van de American Convention on Human Rights, om de stabiliteit van het huwelijk als grondslag van het gezin als fundamentele groepsheid van de samenleving te bevorderen.

Van strijdigheid van artikel 336 lid 1 sub f met voormelde verdragsbepalingen komt mij dan ook voor geen sprake te zijn.

Om toch een dergelijke strijdigheid te doen aannemen, stelt de Kantonnier echter verder in de 5e rechts-overweging van bovengenoemde beschikking, dat artikel 336 lid 1 sub f het buitenechtelijke kind van de man zonder meer in de kou laat en dat zulks in strijd is met artikel 17 lid 5 van de American Convention on Human Rights, inhoudende dat de wet gelijke rechten voor kinderen binnen het huwelijken kinderen buiten het huwelijk geboren moet erkennen.

Gelet op de bewoording van die bepaling, mede bezien in de context van het gehele artikel, welke het huwelijk als samenlevingsverband voorop stelt, is het de strekking van die bepaling om aan te geven, dat kinderen geboren uit een anderssoortige samenlevingsverband dan het huwelijk - of nu het een echte concubinaatsleving betreft of een "relatie is van 'living apart together'" - dezelfde aanspraken zullen hebben als kinderen die uit een huwelijksverband zijn geboren en die bepaling dan ook niet slaat op kinderen die uit een overspelige relatie zijn geboren.

Voorts is het bepaaldelijk niet zo, dat artikel 336 lid 1 sub f uit de overspelige relatie geboren kinderen

SJB december 2003

"in de kou" taal staan, zoals door de Kantonrechter wordt gesteld.

Dergelijke kinderen hebben namelijk ten opzichte van hun moeder gelijke rechten als kinderen binnen het huwelijk van de moeder geboren, ook al is te hunnen aanzien de wettigheid van het kind, voor zover het door de moeder tijdens haar huwelijk ter wereld is gebracht door een

echtgenoot onkend en die ontkenning geldig is verklaard bij rechtelijk kennis aangezien die kinderen dan krachtens artikel 334 BW natuurlijke kinderen van de moeder zijn en tot haar in burgerlijke betrekkingen staan.

Verder is de man die in overspel een kind verwekt, krachtens artikel 342 BW verplicht om in het onderhoud van dat kind te voorzien en het kind heeft dan ook te dien aanzien dezelfde rechtsaanspraak als een uit het huwelijk geboren kind.

Wijders moet worden opgemerkt, dat noch onze nationale rechtsorde, noch enige internationale rechtsregeling een recht van het kind op erkenning toekent.

De reden daarvoor is kennelijk, dat de erkenning van een kind door een man slechts inhoudt, de bevestiging van die man, dat het kind door hem verwekt is en daardoor burgerlijke betrekkingen tussen die man en het kind ontstaan, welke met zich medebrengen, dat het kind dan rechtsaanspraken kan verkrijgen, ten opzichte van de erkener.

6. Het zou kunnen zijn, dat men de realisatie van het recht van het kind om zijn ouders te kennen, zoals neergelegd in artikel 17 van het Verdrag inzake Rechten van het Kind van 20

november 1989, waarin artikel 17 van het Verdrag is, wenselijk te bevorderen en in dat kader een recht van erkenning van in overspel geboren kinderen zou willen creëren en men dan dat recht zou willen laten prevaleren boven de bovengenoemde bescherming van de huwelijksmoraal en stabiliteit van het gezin.

Maar dan is er sprake van een keuze tussen maatschappelijke waarden en normen, die beiden van eminent belang zijn voor de samenleving, doch op elkaar botsen.

Een dergelijke keuze kan echter alleen maar gemaakt worden door de wetgever en niet door de rechter.

De wegever is toch krachtens zijn bestaan uit volksvertegenwoordiging en regering bij uitstek de staatsmacht, die geopend is om de rechtsorde te bepalen.

Hij is immers democratisch gelegitimeerd, terwijl de rechter dat niet is, noch krachtens zijn wijze van aanstelling, noch krachtens een speciale binding, die zijn functie met de gemeenschap in het algemeen zou creëren.

De rechter behoort dan ook terzake grote terughoudendheid te betrachten, anders dan de Kantonrechter in voormelde beschikking heeft gedaan.

Mr. F. Kruisland

KANTONRECHTER EERSTE
KANTON
26 juni 2003
AR no 023802
KARIN A VASEUR
ca LINDA BENDT

Bijlage 2:

RB. 's-Gravenhage 14 september 2009, LNBK1197

ECLI:NL:RBSGR:2009:BK1197

Instantie	Rechtbank 's-Gravenhage
Datum uitspraak	14-09-2009
Datum publicatie	19-11-2009
Zaaknummer	327692 - FA RK 08-10420
Rechtsgebieden	Personen- en familierecht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - meervoudig
Inhoudsindicatie	kind geboren in Frankrijk uit Nederlandse draagmoeder. Geen moeder vermeld op akte; inschrijving geboorteakte afgewezen wegens strijd met de openbare orde; geboortegegevens vastgesteld. afwijzing verklaring voor recht dat moeder toestemming heeft gegeven voor erkenning
Wetsverwijzingen	<u>Burgerlijk Wetboek Boek 1</u> <u>Burgerlijk Wetboek Boek 1 5</u> <u>Burgerlijk Wetboek Boek 1 18b</u> <u>Burgerlijk Wetboek Boek 1 25</u> <u>Burgerlijk Wetboek Boek 1 25g</u> <u>Burgerlijk Wetboek Boek 1 198</u> <u>Burgerlijk Wetboek Boek 1 204</u> <u>Burgerlijk Wetboek Boek 1 207</u>
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl JPF 2011/36 met annotatie van I. Curry-Sumner RFR 2010, 26

Uitspraak

RECHTBANK 'S-GRAVENHAGE

Sector familie- en jeugdrecht

Meervoudige kamer

Rekestnummer: FA RK 08-10420

Zaaknummer: 327692

Datum beschikking: 14 september 2009

Akte burgerlijke stand, vaststellen geboortegegevens, gerechtelijke vaststelling vaderschap, wijziging geslachtsnaam

BESCHIKKING op het op 27 juni 2007 bij de rechtbank Amsterdam ingekomen verzoekschrift van:

Mr. A.R.M. van Kempen,

advocaat, kantoorhoudende te Amsterdam,
in haar hoedanigheid van bijzonder curator over de minderjarige:
- [A] geboren te [plaats A] (Frankrijk) op [datum] 2006,
verzoekende partij,
hierna te noemen: de bijzonder curator,
als advocaat voor zichzelf verschijnende.

Als belanghebbenden worden aangemerkt:

[de heer A],
wonende te [plaats B]
hierna te noemen: de man,
advocaat: mr. A.C. Bouma te Naarden.

[mevrouw B],
wonende te [plaats C],
hierna te noemen: de moeder.

[de heer C],
wonende te [plaats B]
hierna te noemen: [de heer C].

de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente 's-Gravenhage,
zetelend te 's-Gravenhage,
hierna te noemen: de ambtenaar.

De officier van justitie in het arrondissement Amsterdam.

Feiten

- De man, de moeder en [de heer C] hebben de Nederlandse nationaliteit; de man heeft daarnaast tevens de Israëliëse nationaliteit.
- De man en [de heer C] zijn op [datum] 1999 een geregistreerd partnerschap aangegaan; op [datum] 2001 is het geregistreerd partnerschap omgezet in een huwelijk.
- In februari 2006 hebben de man en [de heer C] enerzijds en de moeder anderzijds een overeenkomst over draagmoederschap (Surrogacy Agreement) gesloten.
- Bij de inseminatie zijn zaadcellen gebruikt van zowel de man als van [de heer C].
- Op [datum] 2006 is in Frankrijk de minderjarige geboren, waarbij de man aanwezig was. Op initiatief van de moeder vond de bevalling in Frankrijk plaats, gezien haar wens anoniem te blijven.
- De minderjarige is direct na de geboorte aan de man gegeven. De moeder heeft de minderjarige niet gezien.
- Op [datum] 2006 heeft de moeder in aanwezigheid van een Franse maatschappelijk werkster een

afstandsverklaring getekend onder de naam "[Y]".

- Op 5 december 2006 is een Franse geboorteakte van de minderjarige opgemaakt en is de minderjarige door de man erkend in het bijzijn van de maatschappelijk werkster. De man staat op de Franse geboorteakte vermeld als vader van de minderjarige. Van de moeder zijn geen gegevens in de geboorteakte opgenomen.
- Sinds 8 december 2006 woont de minderjarige met de man en [de heer C] in gezinsverband samen in Nederland.
- Uit een rapportage van de afdeling Vaderschapsonderzoek van Sanquin van 6 februari 2007 blijkt dat de man met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid de biologische vader is van de minderjarige.
- Bij beschikking van de rechtbank Amsterdam van 5 maart 2007 is mr. Van Kempen voornoemd benoemd tot bijzonder curator.
- De raad voor de kindbescherming, locatie Amsterdam, heeft een onderzoek verricht naar de gezagssituatie van de minderjarige. Van dit onderzoek is een tweetal rapporten d.d. 23 maart 2007 en 19 juni 2007 opgemaakt.
- Bij beschikking van de rechtbank Amsterdam, sector Kanton, van 29 augustus 2007 zijn de man en [de heer C] belast met de voogdij over de minderjarige. De kantonrechter overweegt in deze beschikking onder meer dat niet aannemelijk is dat sprake is geweest van commercieel draagmoederschap en dat de minderjarige goed wordt verzorgd door de man en [de heer C] en zeer goed gehecht is in dit gezin.
- Bij beschikking van de rechtbank Amsterdam van 5 december 2007, verbeterd bij beschikking van 19 december 2007, is de ambtenaar van de burgerlijke stand gevraagd advies uit te brengen nadat de door de rechtbank geformuleerde vragen zijn voorgelegd aan de Commissie van Advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit.
- Op 26 februari 2008 heeft voornoemde commissie advies uitgebracht, hetgeen heeft geleid tot de beschikking van de rechtbank Amsterdam d.d. 3 september 2008. Dit advies hield onder meer in dat het ontbreken van de vermelding van de moeder in de Franse geboorteakte in strijd is met de Nederlandse openbare orde.
- Bij beschikking van 3 september 2008 heeft de rechtbank Amsterdam bepaald dat de behandeling van de zaak pro forma wordt voortgezet op 20 november 2008, de bijzonder curator verzocht zich uiterlijk 10 november 2008 schriftelijk uit te laten over de in rechtsoverweging 9 van genoemde beschikking gestelde vragen en iedere verdere beslissing aangehouden.
- Bij beschikking van 24 december 2008 heeft de rechtbank Amsterdam voor recht verklaard dat de moeder de moeder is van de minderjarige, zich voor het overig verzochte onbevoegd verklaard en de zaak in de stand waarin deze zich bevond verwezen naar deze rechtbank.

Verzoek en verweer

De verzoeken van de bijzonder curator die thans nog voorliggen strekken ertoe dat de rechtbank:

- inschrijving gelast van de Franse geboorteakte van de minderjarige in de registers van de burgerlijke stand van de gemeente 's-Gravenhage alsmede verbetering gelast van deze akte in die zin dat tevens de moedergegevens hierin worden opgenomen;

primair:

- voor recht verklaart dat de moeder aan de man toestemming tot erkenning heeft gegeven;

subsidiair:

- het vaderschap van de man over de minderjarige gerechtelijk vaststelt.

De man heeft zelfstandig verzocht - voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad -:

- inschrijving te gelasten van de geboorteakte van de minderjarige, indien de bijzonder curator niet in

dat verzoek kan worden ontvangen;

indien het primaire en subsidiaire verzoek van de bijzonder curator worden afgewezen:

- om hem vervangende toestemming tot erkenning te verlenen met de bepaling dat de ambtenaar van de burgerlijke stand daarvan een akte opmaakt.

In het geval het primaire en subsidiaire verzoek niet voor toewijzing vatbaar zijn verzoekt de bijzonder curator om het zelfstandig verzoek van de man tot vervangende toestemming tot erkenning toe te wijzen. Voorts verzoekt de bijzonder curator aanvullend, voor het geval de geboorteakte van de minderjarige niet voor inschrijving vatbaar is, de geboortegegevens van de minderjarige vast te stellen.

De man heeft daarop een aanvullend verzoek ingediend dat eveneens strekt tot vaststelling van de geboortegegevens van de minderjarige in het geval de bijzonder curator niet kan worden ontvangen in dat verzoek. Ter terechtzitting heeft de man dit verzoek mondeling aangevuld in die zin dat hij de rechtbank verzoekt vast te stellen dat de minderjarige de geslachtsnaam "[Z]" zal krijgen.

De ambtenaar heeft in haar verweerschrift gesteld dat de Franse geboorteakte van de minderjarige niet voor inschrijving in de Nederlandse registers van de burgerlijke stand in aanmerking komt omdat op deze akte geen moeder is vermeld. Dit is in strijd met de openbare orde, aldus de ambtenaar. Ten aanzien van de door de moeder gegeven toestemming tot erkenning stelt de ambtenaar dat de overeenkomst over draagmoederschap niet gezien kan worden als vooraf gegeven toestemming tot erkenning omdat op dat moment de moeder nog niet zwanger was en er daarom nog geen sprake kon zijn van erkenning van een ongebooren vrucht.

Procedure

Op 13 juli 2009 is de zaak ter terechtzitting behandeld. Hierbij zijn verschenen: de bijzonder curator, de man, bijgestaan door zijn advocaat, [de heer C], de bijzonder curator alsmede mevrouw G. Verbruggen en mevrouw C. Carlier namens de ambtenaar.

De moeder is - hoewel behoorlijk opgeroepen - niet verschenen.

Beoordeling

Inschrijving en verbetering van de Franse geboorteakte

Uit artikel 18b van het Burgerlijk Wetboek (BW) volgt dat de ambtenaar van de burgerlijke stand het opmaken van een akte weigert indien hij van oordeel is dat de Nederlandse openbare orde zich hiertegen verzet. De toets aan de openbare orde vindt tevens steun in artikel 1:25g BW. Uit dit artikel blijkt dat inschrijving overeenkomstig artikel 1:25 BW van de in artikel 1:25g BW bedoelde akten en uitspraken niet plaatsvindt indien de Nederlandse openbare orde zich hiertegen verzet.

De rechtbank is van oordeel dat de toets van de Nederlandse openbare orde ook dient te gelden in een geval als deze, waar op grond van artikel 1:25 BW inschrijving van een buitenlandse akte wordt verzocht. Het kan naar het oordeel van de rechtbank niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest dat akten en uitspraken als bedoeld in laatstgenoemd artikel niet worden getoetst aan de Nederlandse openbare orde.

De rechtbank stelt vast dat, krachtens artikel 7 van het Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK), een kind het recht heeft om, voor zover mogelijk, zijn of haar ouders te kennen en door hen te worden verzorgd. Voorts bepaalt artikel 8 IVRK dat de Staten die partij zijn bij voornoemd verdrag zich verbinden tot eerbiediging van het recht van het kind zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip

van nationaliteit, naam en familiebetrekkingen zoals wettelijk erkend. Artikel 1:198 BW bepaalt voorts dat moeder van een kind is de vrouw uit wie het kind is geboren of die het kind heeft geadopteerd.

Artikel 1:198 BW wordt in Nederland als een fundamentele regel van familierecht beschouwd. Gelezen in samenhang met voormelde artikelen van het IVRK acht de rechtbank dit beginsel van openbare orde. Een kind moet, indien mogelijk, aan de hand van de geboorteakte in staat worden gesteld zijn afstamming van moederszijde te kennen.

In de Franse geboorteakte zijn geen gegevens van de moeder opgenomen. In dit specifieke geval zijn de gegevens van de moeder echter wel bekend. De rechtbank is van oordeel dat het inschrijven van de Franse geboorteakte, waarop geen gegevens van de moeder zijn opgenomen, maakt dat de afstamming van een persoon wordt achtergehouden. De rechtbank is van oordeel dat de minderjarige de keuze moet worden gelaten om op latere leeftijd zijn identiteit in te vullen zoals hij dat wil. Hij dient daartoe, voor zover mogelijk, toegang te hebben tot zijn volledige afstammingsgegevens. Inschrijving van de Franse geboorteakte komt daarmee in strijd met de Nederlandse openbare orde.

Gelet op het vorenstaande wijst de rechtbank het verzoek tot inschrijving van de Franse geboorteakte af.

Nu het verzoek tot inschrijving van de Franse geboorteakte is afgewezen behoeft het verzoek tot aanvulling van deze akte met de moedergegevens geen bespreking meer en wordt dit verzoek eveneens afgewezen.

Verklaring voor recht ter zake van de toestemming van de moeder tot erkenning van de minderjarige door de man

Ingevolge artikel 1:204 lid 1 aanhef en sub c BW dient de moeder, voorafgaand aan de erkenning, daartoe schriftelijk toestemming te geven. De rechtbank is van oordeel dat aan die voorwaarde niet is voldaan. De moeder heeft in de draagmoederovereenkomst verklaard in te stemmen met de erkenning van de minderjarige door de biologische vader en met het feit dat de minderjarige de achternaam van de biologische vader zal krijgen. Deze in de draagmoederovereenkomst gegeven toestemming van de moeder kan naar het oordeel van de rechtbank echter niet worden gezien als vooraf gegeven schriftelijke toestemming tot erkenning. Immers, de moeder was op dat moment nog niet zwanger zodat er geen sprake was van een ongeboren vrucht.

Ondanks dat uit het raadsrapport d.d. 19 juni 2007 blijkt dat het steeds de bedoeling van de moeder is geweest dat de man en [de heer C] de minderjarige zouden verzorgen en opvoeden kan de rechtbank hieruit, en evenmin uit de overig overgelegde stukken, opmaken dat de moeder expliciet toestemming tot erkenning heeft gegeven.

Het vorenstaande in overweging nemende leidt ertoe dat de rechtbank het verzoek strekkende tot een verklaring voor recht dat de moeder toestemming tot erkenning heeft gegeven afwijst.

Vaststellen geboortegegevens

Nu, zoals hiervoor overwogen, de Franse geboorteakte van de minderjarige niet voor inschrijving in de Nederlandse registers van de burgerlijke stand in aanmerking komt doet zich thans de situatie voor als bedoeld in artikel 1:25c BW. Van de minderjarige, die in het buitenland is geboren, kan immers geen akte van geboorte, overeenkomstig de plaatselijke voorschriften door een bevoegde instantie opgemaakt, althans geen voor inschrijving vatbare akte, worden overgelegd. De minderjarige heeft de Nederlandse nationaliteit.

Aan de voorwaarden die voornoemd artikel stelt om de geboortegegevens vast te stellen wordt derhalve naar het oordeel van de rechtbank voldaan.

De geboortegegevens dienen te worden vastgesteld op de wijze zoals deze luiden op het moment van de geboorte van de minderjarige. De rechtbank is van oordeel dat uit de inhoud van de in het geding gebrachte stukken en het behandelde ter terechtzitting voldoende aanwijzingen zijn verkregen omtrent de omstandigheden waaronder en de datum waarop de geboorte van de minderjarige moet hebben plaatsgehad. Op het moment van geboorte stond de minderjarige alleen in familierechtelijke betrekking tot de moeder zodat de rechtbank de geboortegegevens dienovereenkomstig vaststelt. De minderjarige heeft derhalve ingevolge artikel 1:5 lid 1 BW de geslachtsnaam van de moeder.

Gerechtelijke vaststelling van het vaderschap

Artikel 1:207 lid 1 BW bepaalt - onder meer - dat het vaderschap van een man kan worden vastgesteld op de grond dat deze de verwekker is van het kind. Het verzoek kan worden ingediend door de moeder of het kind. De bijzonder curator heeft verzocht het vaderschap van de man vast te stellen. Voornoemd artikel verbindt voor het kind geen termijn aan indiening van het verzoek zodat de bijzonder curator te dien aanzien kan worden ontvangen in haar verzoek.

De minderjarige is verwekt door middel van kunstmatige inseminatie met het zaad van de man. Onder verwekker wordt niet verstaan de zaaddonor. De man wordt derhalve aangemerkt als biologische vader en niet als verwekker van de minderjarige. Op die grond kan de bijzonder curator in beginsel niet worden ontvangen in haar verzoek.

De rechtbank ziet in de onderhavige zaak evenwel aanleiding om aanknoping te zoeken bij jurisprudentie betreffende artikel 1:204 lid 3 BW (vervangende toestemming tot erkenning) op grond van het bepaalde in artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). In de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) wordt het onderscheid dat de Nederlandse wetgever heeft aangebracht tussen enerzijds een biologische vader - verwekker, en anderzijds een biologische vader - donor, niet aangetroffen. Het bestaan van de bloedverwantschap geldt als biologisch gegeven en de wijze van verwekking speelt daarbij geen rol. Voldoende is bloedverwantschap in combinatie met concrete omstandigheden benodigd voor het bestaan van een gezinsleven. Een biologische en sociale werkelijkheid dient volgens het EHRM te gaan boven de wettelijke presumptie. Gelet op het vorenstaande zou het niet-ontvankelijk verklaren van de bijzonder curator in haar verzoek op de grond dat de man niet de verwekker is, in de lijn van de jurisprudentie van het EHRM naar het oordeel van de rechtbank een schending opleveren van artikel 8 EVRM.

Ingevolge dit artikel heeft de biologische vader die "family life" heeft met zijn kind, ongeacht de wijze waarop de zwangerschap is ontstaan, recht op bescherming van dit "family life".

De rechtbank dient aldus na te gaan of er in de thans voorliggende zaak voldoende concrete omstandigheden zijn gesteld op grond waarvan het bestaan van "family life" kan worden aangenomen.

Aangezien de minderjarige na zijn geboorte in het gezin van de man en [de heer C] is opgenomen en zij sindsdien de verzorging en opvoeding van de minderjarige op zich hebben genomen, is de rechtbank van oordeel dat vaststaat dat hier sprake is van "family life" tussen de man en de minderjarige.

Nu de man de biologische vader is en vast staat dat er sprake is van "family life", is de rechtbank van oordeel dat de man in dit geval gelijkgesteld dient te worden met de verwekker, zodat de bijzonder curator in haar verzoek kan worden ontvangen.

De moeder heeft noch verweer gevoerd, noch ingestemd met toewijzing van het verzoek. Er is gedurende de gehele procedure (ook gedurende de periode dat de procedure bij de rechtbank Amsterdam aanhangig was) van de zijde van de moeder geen enkele reactie ontvangen. Uit

voornoemd raadsrapport blijkt dat de moeder niet wenst mee te werken aan enige gerechtelijke procedure betreffende de minderjarige. Voorts blijkt uit het raadsrapport, zoals reeds hiervoor overwogen, dat het steeds de bedoeling van de moeder is geweest dat de minderjarige bij de man (en [de heer C]) zou opgroeien en dat hij de vader van de minderjarige zou zijn. Gelet op deze omstandigheden is de rechtbank van oordeel dat het zwijgen van de moeder dient te worden opgevat als stilzwijgende instemming met toewijzing van het verzoek, althans, dat zij geen verweer wenst te voeren en geen gebruik wenst te maken van haar recht door de rechter in deze te worden gehoord.

Nu uit DNA-onderzoek genoegzaam is gebleken dat de man de vader is van de minderjarige en van overige bezwaren als bedoeld in artikel 1:207 BW niet is gebleken wijst de rechtbank het verzoek tot gerechtelijke vaststelling van het vaderschap van de man toe.

Geslachtsnaam minderjarige

Het ter terechtzitting, overigens uitsluitend mondeling gedane, verzoek om vaststelling van de naam [Z] als geslachtsnaam van de minderjarige wijst de rechtbank af. Ondanks de bijzondere omstandigheden in dit geval waarbij de moeder blijkens het raadsrapport d.d.

19 juni 2007 heeft aangegeven anoniem te willen blijven als moeder van de minderjarige en (derhalve) aan geen enkele juridische procedure betreffende de minderjarige mee te willen werken, kan het verzoek niet door de rechtbank worden gehonoreerd nu een gezamenlijke verklaring van de moeder en de man, wiens vaderschap is vastgesteld, daartoe ontbreekt terwijl artikel 1:5 lid 2 BW die verklaring uitdrukkelijk vereist. Zoals ook naar voren is gekomen in HR 14 april 2006, NJ 2006/258, heeft de wetgever door de keuze voor het stelsel van artikel 1:5 lid 2 BW de rechter uitdrukkelijk niet de ruimte willen laten om, bij gebreke van voornoemde gezamenlijke verklaring, te kunnen beslissen dat het kind de geslachtsnaam van de vader zou moeten hebben.

De minderjarige houdt dan ook de geslachtsnaam van de moeder die hij bij zijn geboorte heeft gekregen en zoals in deze beschikking is vastgesteld.

Ten overvloede merkt de rechtbank op dat haar voormelde afwijzing van het verzoek om vaststelling van de geslachtsnaam [Z] niet afdoet aan het feit dat de (bij deze beschikking vastgestelde) geslachtsnaam van de minderjarige op verzoek van de minderjarige of diens wettelijke vertegenwoordiger door de Koning kan worden gewijzigd overeenkomstig de procedure van artikel 1:7 BW.

Nu de aard van de zaak zich verzet tegen uitvoerbaar bij voorraad verklaring wordt het daartoe strekkende verzoek afgewezen.

Beslissing:

De rechtbank:

stelt de volgende voor het opmaken van een geboorteakte noodzakelijke gegevens vast:

Geslachtsnaam : [B]

Voornaam : [A]

Geboortedatum : [datum] 2006

Geboorteplaats : [plaats A], Frankrijk

Geslacht : mannelijk

Geslachtsnaam moeder : [B]

Voornamen moeder : [F]

Geboortedatum moeder : [datum] 1967

Geboorteplaats moeder : [plaats D]

stelt vast het vaderschap van:

[de heer A], geboren op [datum] 1972 te [plaats E], Israël,
over:

[B], [A], geboren op [datum] 2006 te [plaats A], Frankrijk,
uit:

[B], [F], geboren op [datum] 1967 te [plaats D];

wijst af het meer of anders verzochte.

Deze beschikking is gegeven door mrs. C.W. de Wit, W.J. Don en A. Zonneveld, bijgestaan door P. Hillebrand als griffier en uitgesproken ter openbare terechtzitting van 14 september 2009.

Bijlage 3:

Rb. 's-Gravenhage 21 juni 2010, LJNBN1309

ECLI:NL:RBSGR:2010:BN1309

Instantie Rechtbank 's-Gravenhage
Datum uitspraak 21-06-2010
Datum publicatie 15-07-2010
Zaaknummer 357836 / FA RK 10-666
Rechtsgebieden Personen- en familierecht
Bijzondere kenmerken Eerste aanleg - enkelvoudig
Inhoudsindicatie

Laagtechnologisch draagmoederschap

Verzoek tot ontkenning van het vaderschap van de draagvader en verzoek tot vaststelling van het vaderschap van de wensvader. Draagmoeder en wensmoeder zijn zussen en zijn beiden gehuwd.

De minderjarige is verwekt door middel van zelfinseminatie met het zaad van de wensvader.

Verzoek van de minderjarige tot ontkenning vaderschap van de draagvader is toegewezen nu de draagvader niet de biologische vader is.

Verzoek van de minderjarige tot gerechtelijke vaststelling van het vaderschap van de wensvader is toegewezen. Naar het oordeel van de rechtbank zou het ontvankelijk verklaren van de minderjarige op grond dat de man niet de verwekker is, maar slechts de biologische vader, in de lijn van de jurisprudentie van het EHRM strijd opleveren met artikel 8 EVRM. Ingevolge dit artikel heeft de biologische vader die family life heeft met zijn kind, ongeacht de wijze waarop de zwangerschap is ontstaan, recht op bescherming van dit family life. Nu de wensvader de biologische vader is van de minderjarige en family life heeft met de minderjarige, is de wensvader in dit geval gelijk gesteld met de verwekker, zodat de minderjarige ontvankelijk is in haar verzoek.

Vindplaatsen Rechtspraak.nl

Uitspraak

RECHTBANK 'S-GRAVENHAGE

Sector familie- en jeugdrecht

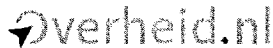
Enkelvoudige kamer

Rekestnummer: FA RK 10-666

Zaaknummer: 357836

Datum beschikking: 21 juni 2010

De wegwijzer naar informatie en diensten van alle overheden

Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting

Geldend van 01-08-2016 t/m heden

Wet van 25 april 2002, houdende regels voor de bewaring, het beheer en de verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting (Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het gewenst is regels te stellen voor de bewaring, het beheer en de verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. Onze Ministers: Onze Ministers van Veiligheid en Justitie en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- b. Stichting: de Stichting donorgegevens kunstmatige bevruchting;
- c. kunstmatige donorbevruchting: het beroeps-of bedrijfsmatig verrichten van handelingen, gericht op het anders dan op natuurlijke wijze tot stand komen van een zwangerschap met gebruikmaking van:
 1. zaad van een ander dan de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel van de vrouw of
 2. een eicel van een andere vrouw;
- d. donor: degene die zaad of een eicel heeft afgestaan ten behoeve van kunstmatige donorbevruchting;
- e. de Kaderwet: de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen.

§ 2. Bewaring en verstrekking van gegevens van de donor

Artikel 2

- 1 De natuurlijke persoon of rechtspersoon die kunstmatige donorbevruchting verricht of doet verrichten, is verplicht de volgende gegevens van een donor te verzamelen en binnen een door de Stichting bij reglement te bepalen termijn aan deze ter beschikking te stellen:
 - a. medische gegevens die van belang kunnen zijn voor de gezonde ontwikkeling van het kind, zoals bij algemene maatregel van bestuur bepaald;
 - b. fysieke kenmerken, opleiding en beroep alsmede gegevens omtrent de sociale achtergrond en een aantal persoonlijke kenmerken; een en ander zoals bij algemene maatregel van bestuur nader bepaald;
 - c. geslachtsnaam, voornamen, geboortedatum, burgerservicenummer en woonplaats.
- 2 Hij is tevens verplicht de geslachtsnaam, de voornamen, de geboortedatum en de woonplaats van de vrouw bij wie kunstmatige donorbevruchting heeft plaatsgevonden te registreren en aan de Stichting ter beschikking te stellen, alsmede de tijdstippen waarop de donorbevruchtingen hebben plaatsgevonden. Hij registreert voorts of de identiteit van de donor genoemd in artikel 1, onder c, sub 1, bekend is aan de vrouw, genoemd in de eerste zin, en deelt dit aan de Stichting mede.
- 3 De gegevens bedoeld in het eerste lid, onder b, mogen afzonderlijk of in combinatie niet herleidbaar zijn tot de individuele donor.
- 4 De verplichtingen, bedoeld in het eerste en het tweede lid, gelden niet of vervallen, zodra komt vast te staan dat de bevruchting niet tot de geboorte van een kind heeft geleid.

Artikel 3

- 1 De Stichting verstrekt de bij haar berustende gegevens van de betrokken donor:
 - a. aan de huisarts van degene die is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige donorbevruchting, op zijn verzoek, voor zover het betreft de medische gegevens, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a;
 - b. aan degene die weet of vermoedt dat hij is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige donorbevruchting en die de leeftijd van twaalf jaren heeft bereikt, op zijn verzoek, voor zover het betreft de gegevens, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder b;

- c. aan de ouders of een van hen van het kind dat door en tengevolge van kunstmatige donorbevruchting is verwekt, op hun verzoek, indien het kind de leeftijd van twaalf jaren nog niet heeft bereikt en voor zover het betreft de gegevens, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder b.
- 2 De persoonsidentificerende gegevens van de donor worden aan degene die weet of vermoedt dat hij is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige donorbevruchting en die de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, op zijn verzoek verstrekt, nadat de donor daarmee schriftelijk heeft ingestemd. Verstrekking blijft, indien de donor daarmee niet instemt, uitsluitend achterwege indien, in aanmerking genomen de gevolgen die niet-verstrekking voor de verzoeker zou kunnen hebben, zwaarwegende belangen van de donor meebrengen dat verstrekking niet behoort plaats te vinden.
- 3 Indien de donor is overleden dan wel onvindbaar is, wordt de instemming, bedoeld in het tweede lid, geacht te zijn geweigerd, tenzij de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel dan wel, bij het ontbreken van een van hen, een bloedverwant in de eerste of tweede graad, schriftelijk instemt met de verstrekking van de persoonsidentificerende gegevens. Na een weigering in te stemmen worden de in de eerste volzin bedoelde personen in de gelegenheid gesteld de belangen van de donor bij niet-verstrekking naar voren te brengen.
- 4 Het bestuur van de Stichting stelt de donor onverwijld schriftelijk in kennis van een voorgenomen verstrekking van zijn persoonsgegevens, alsmede van de gronden waarop dit voornemen berust. Binnen dertig dagen na de dag van verzending van de kennisgeving kan de donor tegen de voorgenomen verstrekking bezwaar maken bij de Stichting. Verstrekking geschiedt niet dan nadat de beslissing op het bezwaar onherroepelijk is geworden.
- 5 Artikel 6:5, eerste lid, aanhef en onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing ten aanzien van de donor.
- 6 Van een verstrekking van gegevens van de donor aan een minderjarige die de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, worden de ouders op de hoogte gesteld. Aan de minderjarige wordt hiervan mededeling gedaan. Op verzoek van beide ouders of van een van hen worden deze gegevens eveneens aan hen verstrekt.
- 7 De Stichting draagt zorg voor deskundige begeleiding bij de verstrekking van de gegevens, bedoeld in het eerste lid onder b en in het tweede lid.
- 8 Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke bescheiden een verzoek tot verstrekking van gegevens van de donor moeten vergezellen.

Artikel 3a

Op verzoek van de ouder van het kind dat door kunstmatige donorbevruchting is verwekt, verstrekt de Stichting een verklaring als bedoeld in artikelen 198, eerste lid, onder b, of 227, vierde lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, waarin de persoonsidentificerende gegevens van de donor niet worden opgenomen.

§ 3. De Stichting donorgegevens kunstmatige bevruchting

Artikel 4

- 1 De Stichting heeft tot taak:
- de gegevens, bedoeld in artikel 2, te bewaren en te beheren en deze op verzoek te verstrekken overeenkomstig de bepalingen bij of krachtens de wet gesteld; de Stichting stelt ter uitvoering van deze taak bij reglement regels;
 - bij reglement te bepalen op welke wijze en op welk moment de gegevens, bedoeld in artikel 2, aan de Stichting worden verstrekt en op welke wijze deze gegevens door de Stichting aan een persoon als bedoeld in artikel 3 worden verstrekt;
 - voorlichting te verschaffen, voor zover de onder a en b omschreven taken van de Stichting dat vereisen, alsmede zorg te dragen voor de begeleiding bij de verstrekking van deze gegevens.
- 2 Degenen op wie de verplichtingen, bedoeld in artikel 2, rusten, zijn verplicht de reglementen van de Stichting na te leven.
- 3 De Kaderwet is van toepassing op de Stichting. Artikel 22 van de Kaderwet is niet van toepassing op besluiten van de Stichting inzake bewaring, beheer of verstrekking van de gegevens, bedoeld in artikel 2.

Artikel 5

- 1 Het bestuur van de Stichting bestaat uit een voorzitter en zes leden.
- 2 De voorzitter en de leden van het bestuur worden door Onze Ministers benoemd en ontslagen. Drie van de leden worden benoemd uit degenen die kunstmatige bevruchting beroepsmatig toepassen of daarbij nauw betrokken zijn. Ten minste één van deze drie leden is tevens deskundig op psychosociaal terrein. Van de overige drie leden is er één jurist, één ethicus en één deskundig op pedagogisch terrein.
- 3 De voorzitter en de leden van het bestuur ontvangen een vacatiegeld alsmede een vergoeding van reis- en verblijfkosten, een en ander overeenkomstig bij ministeriële regeling te stellen regels.

Artikel 6

- 1 De reglementen alsmede wijzigingen in deze reglementen of in de statuten van de Stichting behoeven de goedkeuring van Onze Ministers. Goedkeuring kan worden geweigerd wegens strijd met het recht of het

algemeen belang.

- 2 Het bestuur van de Stichting kan niet besluiten tot ontbinding van de Stichting.
- 3 Paragraaf 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing op de goedkeuring, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7

Degenen op wie een verplichting als bedoeld in artikel 2 rust alsmede de meerderjarige verzoekers die een verzoek tot verstrekking van andere dan de medische gegevens, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a, Indienen, zijn aan de Stichting per groep van gegevens die op één donor betrekking hebben onderscheidenlijk per verzoek tot verstrekking een bij reglement vast te stellen bedrag verschuldigd. De hoogte van deze bedragen is afgestemd op ten hoogste de kosten verbonden aan de uitoefening van de krachtens artikel 4 aan de Stichting opgedragen taken.

Artikel 8

De Stichting draagt zorg voor een zorgvuldige bewaring van de gegevens van de donor gedurende ten minste tachtig jaren te rekenen van de dag waarop zij deze gegevens ontvangt.

Artikel 9

De gemeentebesturen verschaffen de Stichting kosteloos alle inlichtingen en verstrekken kosteloos alle afschriften en uittreksels uit hun registers die de Stichting ter uitvoering van haar taak van hen vraagt.

§ 4. Naleving en strafbepaling

Artikel 10

- 1 Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast de bij besluit van Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangewezen ambtenaren van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.
- 2 Van een besluit als bedoeld in het eerste lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 11

- 1 Met een hechtenis van ten hoogste zes maanden of een boete van de derde categorie wordt gestraft degene die handelt in strijd met een verplichting, bedoeld in artikel 2.
- 2 Het in het eerste lid strafbaar gestelde feit is een overtreding.

§ 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 12

- 1 De op het tijdstip waarop artikel 4 in werking treedt bij natuurlijke personen of rechtspersonen aanwezige gegevens, bedoeld in artikel 2, worden op dat tijdstip aan de Stichting overdragen.
- 2 Tot de volledige inwerkingtreding van de wet kan de donor die voorafgaande aan de volledige inwerkingtreding daarvan zaadcellen of eicellen heeft afgestaan, tegenover de Stichting op schrift verklaren dat de op hem betrekking hebbende gegevens inzake geslachtsnaam, voornamen, geboortedatum en woonplaats niet worden verstrekt aan degene die weet of vermoedt dat hij is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige bevruchting of aan diens ouders, indien een verzoek daartoe wordt gedaan.
- 3 De in het tweede lid bedoelde gegevens omtrent een donor die een verklaring als bedoeld in het tweede lid niet heeft afgelegd worden niet verstrekt aan degene die weet of vermoedt dat hij is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige bevruchting of aan diens ouders dan met instemming van de donor.
- 4 Medische gegevens worden verstrekt overeenkomstig artikel 3, eerste lid, onder a. Gegevens omtrent fysieke kenmerken, opleiding en beroep, alsmede gegevens omtrent de sociale achtergrond en omtrent persoonlijke kenmerken, worden verstrekt overeenkomstig de artikelen 2, derde lid, en 3, eerste lid, onder b en c, en zesde en zevende lid.

Artikel 13

Uiterlijk op de dag voor die waarop artikel 4 van deze wet in werking treedt, verlijden Onze Ministers een akte voor een notaris, waarbij de Stichting wordt opgericht.

Artikel 14

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan luiden met uitzondering van artikel 3, tweede lid, tweede volzin, en derde tot en met vijfde lid, welke bepalingen in werking treden met ingang van de eerste kalendermaand na verloop van twee jaren na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin deze wet wordt geplaatst.

Artikel 15

Deze wet wordt aangehaald als: Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

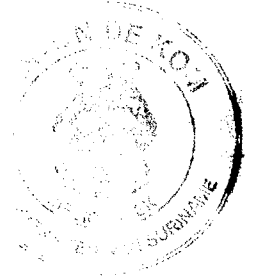
Gegeven te 's-Gravenhage, 25 april 2002

Beatrix

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers

Uitgegeven de achtentwintigste mei 2002
De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

GESCHENK

Fyulw

13 MAART 2018

Ontkenning vaderschap en gerechtelijke vaststelling vaderschap

Beschikking op het op 25 januari 2010 ingekomen verzoekschrift van:

[naam minderjarige],
de minderjarige,
wonende te [plaats A],
in rechte vertegenwoordigd door mr. G.W.A. de Groot-Op den Brouw te Delft.

Als belanghebbenden worden aangemerkt:

Met betrekking tot het verzoek tot ontkenning van het vaderschap:

[naam man A],
hierna te noemen: [man A],
wonende te [plaats B],
advocaat: mr. E.G.S.N. Asselbergs te 's-Gravenhage,

Met betrekking tot het verzoek tot de gerechtelijke vaststelling van het vaderschap

[naam man B],
hierna te noemen: [man B],
wonende te [plaats C],
advocaat: mr. E.G.S.N. Asselbergs te 's-Gravenhage.

In beide zaken:

[naam moeder],
hierna te noemen: de moeder,
wonende te [plaats B],
advocaat: mr. E.G.S.N. Asselbergs te 's-Gravenhage,

Procedure

De rechtbank heeft kennisgenomen van de stukken, waaronder:

- het verzoekschrift, waarbij stukken zijn overgelegd die na te melden feiten ondersteunen;
- de brief d.d. 22 februari 2010 van de zijde van de minderjarige met bijlagen;
- de brief d.d. 6 april 2010 van de zijde van de minderjarige;
- de brief d.d. 20 april 2010 van mr. Asselbergs met als bijlage een gezamenlijke verklaring van de moeder en [man B] met betrekking tot de geslachtsnaam van de minderjarige;
- de schriftelijke verklaring van [man B] d.d. 22 april 2010 inhoudende dat hij instemt met toewijzing van het verzoek, althans geen verweer wenst te voeren, en verklaart geen gebruik te willen maken van zijn recht om door de rechter te worden gehoord;

- de schriftelijke verklaring van [man A] d.d. 25 april 2010 inhoudende dat hij instemt met toewijzing van het verzoek, althans geen verweer wenst te voeren, en verklaart geen gebruik te willen maken van zijn recht om door de rechter te worden gehoord;
- de schriftelijke verklaring van de moeder d.d. 25 april 2010 inhoudende dat zij instemt met toewijzing van het verzoek, althans geen verweer wenst te voeren, en verklaart geen gebruik te willen maken van zijn recht om door de rechter te worden gehoord.

Bij het verzoekschrift en voornoemde brieven zijn stukken overgelegd die na te melden feiten ondersteunen.

Verzoek en verweer

Het verzoekschrift strekt tot gegrondverklaring van de ontkenning van het vaderschap van [man A] over voornoemde minderjarige en tot gerechtelijke vaststelling van het vaderschap van [man B] over voornoemde minderjarige.

De bijzondere curator voert ter onderbouwing van het verzoek aan dat het in het belang van de minderjarige moet worden geacht dat de juridische situatie in overeenstemming wordt gebracht met de feitelijke. Immers, [man A] is niet de biologische vader van de minderjarige maar [man B]. De minderjarige is geboren uit een zogenaamde draagmoederschapsconstructie en is, met toestemming van de Raad voor de Kinderbescherming, direct na haar geboorte opgenomen in het gezin van [man B] en zijn vrouw [naam], de zus van de (draag)moeder. Volgens de bijzondere curator zal gezien de zorgvuldigheid waarmee alle betrokkenen hebben gehandeld het ook in de toekomst geen problemen geven voor de minderjarige dat haar tante haar draagmoeder is geweest.

Feiten

- De moeder en [man A] zijn gehuwd op [huwelijksdatum] 2003.
- Uit het huwelijk is geboren de thans nog minderjarige [naam minderjarige], op [geboortedatum] 2009 te [plaats A].
- De moeder en [man A] zijn van rechtswege met het gezamenlijk gezag over de minderjarige belast.
- [man A] heeft de Nederlandse nationaliteit.
- [man B] heeft de Nederlandse nationaliteit.
- De moeder heeft de Nederlandse nationaliteit.
- De minderjarige heeft de Nederlandse nationaliteit.
- Bij beschikking van deze rechtbank d.d. 14 december 2009 is mr. G.W.A. de Groot-Op den Brouw voornoemd benoemd tot bijzonder curator teneinde de minderjarige ingevolge artikel 1:212 van het Burgerlijk Wetboek (BW) te vertegenwoordigen.
- Uit een rapport van DNA-onderzoek blijkt met meer dan 99,999% zekerheid dat [man B] de biologische vader is van de minderjarige.

Beoordeling

Nu partijen woonplaats in Nederland hebben is de Nederlandse rechter bevoegd om kennis te nemen van de verzoeken.

Ontkenning van het vaderschap

Ingevolge artikel 2, eerste lid juncto artikel 1, eerste lid van de Wet conflictenrecht afstamming (Wca)

is Nederlands recht op dit verzoek van toepassing zijnde het recht van de gemeenschappelijk nationaliteit van de moeder en [man A] ten tijde van de geboorte van de minderjarige.

Artikel 1:200, eerste lid aanhef en onder b van het Burgerlijk Wetboek (BW) bepaalt dat een kind het vaderschap, op de grond dat de man niet de biologische vader is van het kind, kan ontkennen. Niet is vereist dat het kind in staat moet zijn tot een redelijke waardering van zijn belangen (vergelijk Hoge Raad 31 oktober 2003, NJ 2004, 315, m. nt. JdB). Artikel 1:212 BW bepaalt evenwel dat een minderjarige in zaken van afstamming dient te worden vertegenwoordigd door een door de rechtbank benoemde bijzondere curator. Nu de wetgever blijkens lid 6 van artikel 1:200 BW aan minderjarigen geen termijn heeft gesteld om een verzoek als het onderhavige te doen en de minderjarige wordt vertegenwoordigd door een bijzondere curator is de minderjarige ontvankelijk in haar verzoek.

Uit het overgelegde rapport van DNA-onderzoek blijkt dat [man B] met meer dan 99,995% zekerheid de biologische vader is van de minderjarige, zodat het, overigens ook niet weersproken, verzoek tot ontkenning van het vaderschap van [man A] kan worden toegewezen.

Gerechtelijke vaststelling vaderschap

Ingevolge artikel 6 Wca past de rechtbank Nederlands recht toe op het verzoek, zijnde het recht van de staat van de gemeenschappelijke nationaliteit van de moeder en [man B] ten tijde van indiening van dit verzoekschrift.

Artikel 1:207, eerste lid BW bepaalt dat het vaderschap van een man kan worden vastgesteld op de grond dat deze de verwekker is van het kind. Een zodanig verzoek kan worden ingediend door het kind of de moeder. Nu de wetgever aan kinderen geen termijn heeft gesteld voor het indienen van een verzoek tot gerechtelijke vaststelling vaderschap en de minderjarige wordt vertegenwoordigd door een bijzondere curator, kan de minderjarige te dien aanzien worden ontvangen in haar verzoek.

Voorwaarde voor toewijzing van het verzoek is dat het verwekkerschap van [man B] vaststaat. Uit de stukken is echter gebleken dat er sprake is van een zogenaamde laagtechnologische draagmoederschapconstructie waarbij de minderjarige is verwekt door middel van kunstmatige (zelf)inseminatie met het zaad van [man B]. Nu onder verwekker niet wordt verstaan de zaaddonor (TK 1995-1996, 24649, nr. 3, blz. 8) dient [man B] (op basis van het DNA rapport) slechts als de biologische vader, en niet als de verwekker van de minderjarige te worden aangemerkt. Op die grond kan de minderjarige derhalve in beginsel niet worden ontvangen in haar verzoek.

De rechtbank ziet in de onderhavige zaak evenwel aanleiding om aanknoping te zoeken bij jurisprudentie betreffende artikel 1:204, derde lid BW (vervangende toestemming tot erkenning) op grond van het bepaalde in artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) (vergelijk Hoge Raad 24 januari 2002, NJ 2003/386 en de uitspraak van deze rechtbank d.d. 14 september 2009,

LJN: BK 1197). In de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) wordt het onderscheid dat de Nederlandse wetgever heeft aangebracht tussen enerzijds een biologische vader - verwekker, en anderzijds een biologische vader - donor, niet aangetroffen. Het bestaan van de bloedverwantschap geldt als biologisch gegeven en de wijze van verwekking speelt daarbij geen rol. Voldoende is bloedverwantschap in combinatie met concrete omstandigheden benodigd voor het bestaan van een gezinsleven. Een biologische en sociale werkelijkheid dient volgens het EHRM te gaan boven de wettelijke presumptie. Gelet op het vorenstaande zou het niet-ontvankelijk verklaren van de minderjarige in haar verzoek op de grond dat de man niet de verwekker is, in de lijn van de jurisprudentie van het EHRM naar het oordeel van de rechtbank een schending opleveren van artikel 8 EVRM.

Ingevolge dit artikel heeft de biologische vader die "family life" heeft met zijn kind, ongeacht de wijze waarop de zwangerschap is ontstaan, recht op bescherming van dit "family life".

De rechtbank dient aldus na te gaan of er in de thans voorliggende zaak voldoende concrete omstandigheden zijn gesteld op grond waarvan het bestaan van "family life" kan worden aangenomen.

Aangezien de minderjarige direct na haar geboorte in het gezin van [man B] en zijn vrouw [naam] is opgenomen, zulks overigens na voorafgaande instemming van de Raad voor de Kinderbescherming, en zij sindsdien de verzorging en opvoeding van de minderjarige op zich hebben genomen, is de rechtbank van oordeel dat vaststaat dat hier sprake is van "family life" tussen [man B] en de minderjarige.

Nu [man B] de biologische vader is en vast staat dat er sprake is van "family life", is de rechtbank van oordeel dat [man B] in dit geval gelijkgesteld dient te worden met de verwekker, zodat de minderjarige in haar verzoek kan worden ontvangen.

Gelet op het vorenstaande en nu de moeder en [man B] hebben ingestemd met het verzoek, komt het verzoek - met inachtneming van het hiernavolgende - voor toewijzing in aanmerking.

Aan toewijzing van het verzoek staat in de weg dat de beslissing, waarbij het verzoek tot ontkenning van het vaderschap van [man A] over de minderjarige gegrond is verklaard, nog niet in kracht van gewijsde is gegaan. Tot het moment van het in kracht van gewijsde gaan van voornoemde beslissing kan het vaderschap, gelet op artikel 1:207, tweede lid aanhef en onder a en lid 5 BW, niet worden vastgesteld. De rechtbank zal het vaderschap dan ook vaststellen op voorwaarde dat voornoemde beslissing in kracht van gewijsde is gegaan, nu op dat moment geen andere beletselen zoals genoemd in artikel 1:207, tweede lid BW in de weg staan aan de vaststelling van het vaderschap.

De moeder en [man B] hebben op 15 april 2010 een schriftelijke verklaring als bedoeld in artikel 1:5, tweede lid BW afgelegd inhoudende dat zij wensen dat de minderjarige de geslachtsnaam [naam man B] zal dragen.

Beslissing

De rechtbank:

verklaart gegrond de ontkenning van het vaderschap van:

[man A], geboren op [geboortedatum] 1963 te [plaats B],

over het kind:

[naam minderjarige], geboren op [geboortedatum] 2009 te [plaats A] uit:

[moeder], geboren op [geboortedatum] 1976 te [plaats D];

stelt, op voorwaarde dat de beslissing inzake de ontkenning van het vaderschap van [man A] over voornoemde minderjarige in kracht van gewijsde is gegaan, het vaderschap vast van:

[man B], geboren op [geboortedatum] 1972 te [plaats B],

over voornoemde minderjarige;

stelt vast dat de gezamenlijk verklaring van [moeder] en [man B] luidt dat voornoemde minderjarige de geslachtsnaam [naam man B] zal dragen;

wijst af met meer of anders verzochte.

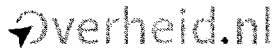
Deze beschikking is gegeven door mr. C.W. de Wit, tevens kinderrechter, bijgestaan door mr. J.H. van

Berkeel als griffier, en uitgesproken ter openbare terechtzitting van
21 juni 2010.

Bijlage 4:

Wet van 25 april 2002, houdende regels voor bewaring, het beheer en verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting (Wet Donorgegevens kunstmatige bevruchting)

De wegwijzer naar informatie en diensten van alle overheden

Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting

Geldend van 01-08-2016 t/m heden

Wet van 25 april 2002, houdende regels voor de bewaring, het beheer en de verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting (Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het gewenst is regels te stellen voor de bewaring, het beheer en de verstrekking van gegevens van donoren bij kunstmatige donorbevruchting;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. Onze Ministers: Onze Ministers van Veiligheid en Justitie en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
- b. Stichting: de Stichting donorgegevens kunstmatige bevruchting;
- c. kunstmatige donorbevruchting: het beroeps-of bedrijfsmatig verrichten van handelingen, gericht op het anders dan op natuurlijke wijze tot stand komen van een zwangerschap met gebruikmaking van:
 1. zaad van een ander dan de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel van de vrouw of
 2. een eicel van een andere vrouw;
- d. donor: degene die zaad of een eicel heeft afgestaan ten behoeve van kunstmatige donorbevruchting;
- e. de Kaderwet: de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen.

§ 2. Bewaring en verstrekking van gegevens van de donor

Artikel 2

- 1 De natuurlijke persoon of rechtspersoon die kunstmatige donorbevruchting verricht of doet verrichten, is verplicht de volgende gegevens van een donor te verzamelen en binnen een door de Stichting bij reglement te bepalen termijn aan deze ter beschikking te stellen:
 - a. medische gegevens die van belang kunnen zijn voor de gezonde ontwikkeling van het kind, zoals bij algemene maatregel van bestuur bepaald;
 - b. fysieke kenmerken, opleiding en beroep alsmede gegevens omtrent de sociale achtergrond en een aantal persoonlijke kenmerken; een en ander zoals bij algemene maatregel van bestuur nader bepaald;
 - c. geslachtsnaam, voornamen, geboortedatum, burgerservicenummer en woonplaats.
- 2 Hij is tevens verplicht de geslachtsnaam, de voornamen, de geboortedatum en de woonplaats van de vrouw bij wie kunstmatige donorbevruchting heeft plaatsgevonden te registreren en aan de Stichting ter beschikking te stellen, alsmede de tijdstippen waarop de donorbevruchtingen hebben plaatsgevonden. Hij registreert voorts of de identiteit van de donor genoemd in artikel 1, onder c, sub 1, bekend is aan de vrouw, genoemd in de eerste zin, en deelt dit aan de Stichting mede.
- 3 De gegevens bedoeld in het eerste lid, onder b, mogen afzonderlijk of in combinatie niet herleidbaar zijn tot de individuele donor.
- 4 De verplichtingen, bedoeld in het eerste en het tweede lid, gelden niet of vervallen, zodra komt vast te staan dat de bevruchting niet tot de geboorte van een kind heeft geleid.

Artikel 3

- 1 De Stichting verstrekt de bij haar berustende gegevens van de betrokken donor:
 - a. aan de huisarts van degene die is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige donorbevruchting, op zijn verzoek, voor zover het betreft de medische gegevens, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a;
 - b. aan degene die weet of vermoedt dat hij is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige donorbevruchting en die de leeftijd van twaalf jaren heeft bereikt, op zijn verzoek, voor zover het betreft de gegevens, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder b;

- c. aan de ouders of een van hen van het kind dat door en tengevolge van kunstmatige donorbevruchting is verwekt, op hun verzoek, indien het kind de leeftijd van twaalf jaren nog niet heeft bereikt en voor zover het betreft de gegevens, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder b.
- 2 De persoonsidentificerende gegevens van de donor worden aan degene die weet of vermoedt dat hij is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige donorbevruchting en die de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, op zijn verzoek verstrekt, nadat de donor daarmee schriftelijk heeft ingestemd. Verstrekking blijft, indien de donor daarmee niet instemt, uitsluitend achterwege indien, in aanmerking genomen de gevolgen die niet-verstrekking voor de verzoeker zou kunnen hebben, zwaarwegende belangen van de donor meebrengen dat verstrekking niet behoort plaats te vinden.
- 3 Indien de donor is overleden dan wel onvindbaar is, wordt de instemming, bedoeld in het tweede lid, geacht te zijn geweigerd, tenzij de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel dan wel, bij het ontbreken van een van hen, een bloedverwant in de eerste of tweede graad, schriftelijk instemt met de verstrekking van de persoonsidentificerende gegevens. Na een weigering in te stemmen worden de in de eerste volzin bedoelde personen in de gelegenheid gesteld de belangen van de donor bij niet-verstrekking naar voren te brengen.
- 4 Het bestuur van de Stichting stelt de donor onverwijld schriftelijk in kennis van een voorgenomen verstrekking van zijn persoonsgegevens, alsmede van de gronden waarop dit voornemen berust. Binnen dertig dagen na de dag van verzending van de kennisgeving kan de donor tegen de voorgenomen verstrekking bezwaar maken bij de Stichting. Verstrekking geschiedt niet dan nadat de beslissing op het bezwaar onherroepelijk is geworden.
- 5 Artikel 6:5, eerste lid, aanhef en onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing ten aanzien van de donor.
- 6 Van een verstrekking van gegevens van de donor aan een minderjarige die de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, worden de ouders op de hoogte gesteld. Aan de minderjarige wordt hiervan mededeling gedaan. Op verzoek van beide ouders of van een van hen worden deze gegevens eveneens aan hen verstrekt.
- 7 De Stichting draagt zorg voor deskundige begeleiding bij de verstrekking van de gegevens, bedoeld in het eerste lid onder b en in het tweede lid.
- 8 Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke bescheiden een verzoek tot verstrekking van gegevens van de donor moeten vergezellen.

Artikel 3a

Op verzoek van de ouder van het kind dat door kunstmatige donorbevruchting is verwekt, verstrekt de Stichting een verklaring als bedoeld in artikelen 198, eerste lid, onder b, of 227, vierde lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, waarin de persoonsidentificerende gegevens van de donor niet worden opgenomen.

§ 3. De Stichting donorgegevens kunstmatige bevruchting

Artikel 4

- 1 De Stichting heeft tot taak:
- de gegevens, bedoeld in artikel 2, te bewaren en te beheren en deze op verzoek te verstrekken overeenkomstig de bepalingen bij of krachtens de wet gesteld; de Stichting stelt ter uitvoering van deze taak bij reglement regels;
 - bij reglement te bepalen op welke wijze en op welk moment de gegevens, bedoeld in artikel 2, aan de Stichting worden verstrekt en op welke wijze deze gegevens door de Stichting aan een persoon als bedoeld in artikel 3 worden verstrekt;
 - voorlichting te verschaffen, voor zover de onder a en b omschreven taken van de Stichting dat vereisen, alsmede zorg te dragen voor de begeleiding bij de verstrekking van deze gegevens.
- 2 Degenen op wie de verplichtingen, bedoeld in artikel 2, rusten, zijn verplicht de reglementen van de Stichting na te leven.
- 3 De Kaderwet is van toepassing op de Stichting. Artikel 22 van de Kaderwet is niet van toepassing op besluiten van de Stichting inzake bewaring, beheer of verstrekking van de gegevens, bedoeld in artikel 2.

Artikel 5

- 1 Het bestuur van de Stichting bestaat uit een voorzitter en zes leden.
- 2 De voorzitter en de leden van het bestuur worden door Onze Ministers benoemd en ontslagen. Drie van de leden worden benoemd uit degenen die kunstmatige bevruchting beroepsmatig toepassen of daarbij nauw betrokken zijn. Ten minste één van deze drie leden is tevens deskundig op psychosociaal terrein. Van de overige drie leden is er één jurist, één ethicus en één deskundig op pedagogisch terrein.
- 3 De voorzitter en de leden van het bestuur ontvangen een vacatiegeld alsmede een vergoeding van reis- en verblijfkosten, een en ander overeenkomstig bij ministeriële regeling te stellen regels.

Artikel 6

- 1 De reglementen alsmede wijzigingen in deze reglementen of in de statuten van de Stichting behoeven de goedkeuring van Onze Ministers. Goedkeuring kan worden geweigerd wegens strijd met het recht of het

algemeen belang.

- 2 Het bestuur van de Stichting kan niet besluiten tot ontbinding van de Stichting.
- 3 Paragraaf 4.1.3.3 van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing op de goedkeuring, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7

Degenen op wie een verplichting als bedoeld in artikel 2 rust alsmede de meerderjarige verzoekers die een verzoek tot verstrekking van andere dan de medische gegevens, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a, Indienen, zijn aan de Stichting per groep van gegevens die op één donor betrekking hebben onderscheidenlijk per verzoek tot verstrekking een bij reglement vast te stellen bedrag verschuldigd. De hoogte van deze bedragen is afgestemd op ten hoogste de kosten verbonden aan de uitoefening van de krachtens artikel 4 aan de Stichting opgedragen taken.

Artikel 8

De Stichting draagt zorg voor een zorgvuldige bewaring van de gegevens van de donor gedurende ten minste tachtig jaren te rekenen van de dag waarop zij deze gegevens ontvangt.

Artikel 9

De gemeentebesturen verschaffen de Stichting kosteloos alle inlichtingen en verstrekken kosteloos alle afschriften en uittreksels uit hun registers die de Stichting ter uitvoering van haar taak van hen vraagt.

§ 4. Naleving en strafbepaling

Artikel 10

- 1 Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast de bij besluit van Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangewezen ambtenaren van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.
- 2 Van een besluit als bedoeld in het eerste lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 11

- 1 Met een hechtenis van ten hoogste zes maanden of een boete van de derde categorie wordt gestraft degene die handelt in strijd met een verplichting, bedoeld in artikel 2.
- 2 Het in het eerste lid strafbaar gestelde feit is een overtreding.

§ 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 12

- 1 De op het tijdstip waarop artikel 4 in werking treedt bij natuurlijke personen of rechtspersonen aanwezige gegevens, bedoeld in artikel 2, worden op dat tijdstip aan de Stichting overdragen.
- 2 Tot de volledige inwerkingtreding van de wet kan de donor die voorafgaande aan de volledige inwerkingtreding daarvan zaadcellen of eicellen heeft afgestaan, tegenover de Stichting op schrift verklaren dat de op hem betrekking hebbende gegevens inzake geslachtsnaam, voornamen, geboortedatum en woonplaats niet worden verstrekt aan degene die weet of vermoedt dat hij is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige bevruchting of aan diens ouders, indien een verzoek daartoe wordt gedaan.
- 3 De in het tweede lid bedoelde gegevens omtrent een donor die een verklaring als bedoeld in het tweede lid niet heeft afgelegd worden niet verstrekt aan degene die weet of vermoedt dat hij is verwekt door en ten gevolge van kunstmatige bevruchting of aan diens ouders dan met instemming van de donor.
- 4 Medische gegevens worden verstrekt overeenkomstig artikel 3, eerste lid, onder a. Gegevens omtrent fysieke kenmerken, opleiding en beroep, alsmede gegevens omtrent de sociale achtergrond en omtrent persoonlijke kenmerken, worden verstrekt overeenkomstig de artikelen 2, derde lid, en 3, eerste lid, onder b en c, en zesde en zevende lid.

Artikel 13

Uiterlijk op de dag voor die waarop artikel 4 van deze wet in werking treedt, verlijden Onze Ministers een akte voor een notaris, waarbij de Stichting wordt opgericht.

Artikel 14

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan luiden met uitzondering van artikel 3, tweede lid, tweede volzin, en derde tot en met vijfde lid, welke bepalingen in werking treden met ingang van de eerste kalendermaand na verloop van twee jaren na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin deze wet wordt geplaatst.

Artikel 15

Deze wet wordt aangehaald als: Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, 25 april 2002

Beatrix

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers

Uitgegeven de achtentwintigste mei 2002
De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

GESCHENK

Fyulw

13 MAART 2018